kat.komn
51497
I Mag. St. Dr. P
BIBLIOTHECA UNIV. IAGELL. CRACOVIENSIS

4253.

51497
I

ti.

S

1873. X. 11

GRAMMATYKA

DLA

POLAKOW

CHCĄCYCH SIĘ UCZYC

ANGIELSKIEGO JĘZYKA

KRÓTKO ZEBRANA

PRZEZ JULIANA ANTONOWICZA

Bazyliana Prowincyi Litewskiey

za pozwoleniem Zwierzchności

PIERWSZY RAZ

pod prasę oddana.

W WARSZAWIE

W Drukarni Nadwor: JKMci i P. K. Edu

Roku 1788.

Dla pożytku nie dla mody.

57497 I

Pewny...

For the ſake of adventage and not of faſhion.

A certam.

TO THE RIGHT HONOURABLE

CHARLES WHITWORTH

His Britannick Maiesty's Minister Plenipotentiary to the King and the Republick of Poland.

MYLORD!

I was moved to make this Grammar of the English tongue by necessity, and both by the greatest respect of Your Lordship and Your Gracious Permission to give it out under Your Illustrious Name.

Full of esteem for this language, as it facilites the knowledge of immortal works, and having a share in the publick Education I thought, that under the protection of the wiseſt KING STANISLAS AUGUST I should very well deserve of th.'

Come

JASNIE WIELMOZNEMU JMCI PANU

KAROLOWI WHITHWORTH

Pełnomocnemu Ministrowi Wielkiey Britannii przy Królu i Rzeczypospolitey Polskiey.

JASNIE WIELMOZNY PANIE!

Potrzeba była mi powodem do napisania Grammatyki tey Angielskiego Języka a wysokie poważenie i łaskawe pozwolenie J.W. Pana do zaszczycenia iey znakomitem Iego Imieniem.

Szanuiąc sam Język ten ułatwiaiący znaiomość dzieł nieśmiertelnych, a maiąc cząstkę w Edukacyi Młodzi Kraiowey, sądziłem iżbym pod Protekcyą naymędrszego z Królów STANISŁAWA AUGUSTA *wielką Naukom uczynił przysługę*

Commonwealth of Learning had J contributed to render English more common to my Countrymen — The glory of being the native Country of Creative Genius's is granted to Great Britain by all Europe. It was this happy Kingdom that has brought forth the famous Bacons and Newtons, to whom, it seems, nature nas opened its closet, an most of English Authors have the character of thad noble freedom which animates the political Body of their country; it is therefore, nature pleases to speak but by them.

Then it is pity, that this Language is not still so universally known, as it deserves to be, above all, in the Kingdom to which the blessing of liberty is common with Great Britain. There are indeed some translations of English works, but the difference that passes, especially as for eloquence, between an original and a translation is only unobserved by such that never compared them.

For

gdybym się przyłożył do uczynienia powszechniéyszym Języka tego. Przyznaie, nie bez zazdrości, Europa chwałę tę Wielkiéy Brytanii, iż ona nad inné Kraie poszczycić się tém może, że iest Matką tworczych Dowcipów. Te to szczęśliwé Króleſtwo wydało owych sławnych Bakonw i Newtonów, którym, zda się, otwarty był Gabinet Natury, a większa część pism Angielskich ma cechę téy szlachetnéy wolności, która ciało polityczné Narodu ożywia: dla tego też czytaiąc ié, zdaie się, że się w nich tylko natura tłómaczyć chciała.

Szkoda więc, że Język ten nie iest ieszcze powszechnym w miarę wartości swoiéy przynáymniéy w tym Kraiu, któremu zaszczyt wolności spólny iest z Wielką Britanią. Mamy wprawdzie niektóre Angielskich dzieł tłómaczenia; lecz ten chyba nie zna różnicy między Originałem, i tłómaczeniem, osobliwie co do wymowy, komu się ich nigdy porównać niewydarzyło.

Umy-

For this reason I had endevoured some years ago to promote this valuable Language as much as it depended upon me. But my care has succeeded but on very few gentle boys; because there was no Polish Grammar for the English Tongue that I knew of, and consequently one ought to learn French or German before, in order to profit out of a Grammar that was not intended for him.

This was the motive that brought me to perform this Grammar with which I designed to present You Mylord intitled to Your high Protection for having had the honnour with the gentle Youth intrusted to my care of complimenting Your Lordship, at the Command of my Gracious Sovereign, when Vlodimiry was blest with Your Arrival, and much more by Your Attachement to the glory of Your Illustrious Nation inseperable from a Great and Well natured Mind — And when Your Lordship's Gene-

rous

Umyśliłem więc, ile ze mnie iest przyłożyć się do uczynienia ſzacownégo ięzyka tego znaiomſzym Ziomkóm moim; ale to ledwie na kilku dotąd wykonać mogłem, dla tego, że żadna ieſzcze, ile wiém, Polſka na ięzyk Angielſki niewyſzła Grammatyka; a zatém uczący ſię go wprzód ięzyk iaki zagraniczny umieć muſiał, aby z Grammatyki dla Francuza lub Niemca piſanéy korzyſtać potrafił.

Otóż powód do ułożenia Grammatyki, którą umyśliłem ofiarować Ꝑ. W. Panu, podchlebuiąc ſobie z zdarzonégo Rozkázem Nayiaśnićyſzégo Pana ſzczęścia wraz z Młodzią dozorowi moiemu wruczoną powitania Go, gdy Włodzimierz bytnością Ꝑego był uſzczęśliwiony; a barziéy ieſzcze z przywiązania Ꝑ W. Pana do chwały znakomitégo Narodu ſwoiégo, które iest właściwé Duſzóm wſpaniałym, iż ią Wielką ſwoią Opieką zaſzczycić raczyſz. A gdy nadzieię moią uſprawiedliwiło Łaſkawé

Ꝑego

rous Permisſion has authoriſed my expectation I fling both my self and my Grammar My Lord at Your feet, and jointly to all my Congregation I have the honnour to be of

YOUR LORDSHIP

Moſt humble Servant.

Julien Antonowicz
Baſilian of the
Province of Lithuany.

Jego Pozwolenie, z tém większém zaufaniém u nóg mię składam J. W. Pana z Grammatyką, oraz z całym Zgromadzeniem bydź się szczycę.

J. W. Pana

Naniższym i nayobowiązańszym Sługą

Julian Antonowicz
Bazylian Prowincyi Lit:

GRAMMATYKA ANGIELSKA

Całą tę Grammatykę dzielimy na cztéry części. W piérwszéy mówić będziemy o wymawianiu głosek, dwógłosek; wdrugiéy o wyrazach osobno wziętych; w trzeciéy o składni; w czwártéy o iloczasie. Przydamy do tego słownik wyrazów potrzebnych, Rozmowy potoczne, sposoby tłumaczenia się osobliwsze, Listy niektóre, i kawałki moralne w prozie i poezyi.

CZĘSC PIERWSZA

O głoskach i dwógłoskach czyli o Pisowni.

ROZDZIAŁ PIERWSZY

O Wymawianiu samogłosek.

A.

Brzmi iak e długié, gdy po niém idzie spółgłoska i e końcowé *np. face* twarz *fes.*

Wyłączaią ſię kończące ſię na *ace, age, ale, ame, ate,* maiące więcéy iak dwie zgłoſek, w których brzmi iak *e* krótkie i ściśnione, *np. preface* przedmowa *prefes.*

W następuiących iednak brzmi jak *e* długie: *to debate* ſpór miéć *tu dibet, ſedate* uſpokoiony *ſidet, to relate* opowiadać *tu rilet, to create* utwarzać *tu kriet.*

A. Brzmi otwarcie i nie co w gardło przed *ld, lk, ll, lt; np: bald* łysy *bald.*

Także w następuiących wyrazach *to award* ſądzić *tu auard, athwart* ſkoſem *atuart, balſam* balſam *balſam, bawble* czaczko *babl, dwarf* karzeł *duarf, quarel* ſwar *kuarel, quart* kwarta *kuart* i pochodnych; *to reward* nagrodzić *tu riuard, ſwan* łabędź *ſuan, thraldom* niewolnictwo *troldom, war* woyna *uar, to ward* ſtrzedz *tu uard, warden* ſtróż *uarden, warren* zagródka dla królików *uarn, warrior* woiownik *uarrier, warm* ciepło *uarm, was* byłem *uaz, to waſh* myć *tu uaſz, watch* ſtraż *uacz, what* co *chuat.*

A. Brzmi iak *e* krótkie, i ściśnione w wyrazach wielozgłoſkowych kończących ſię na *able, ach, acle, acy, ad, al, an, ancy, ant, ar, arch, ard, ary, aſs, n: p: damnable* wart potępienia, *damneól.*

Wyłącza ſię *regard* wzgląd *rigard* z ſwoiémi pochodnémi, gdzie brzmi iak *a* zpodnieżeniem głoſu.

A, ieſt

A. iest krótkié we srzodku wyrazów iednozgłoskowych, *n: p: hat* kapeluſz *hat;* i na początku wielu wyrazów *n: p: to appear* pokazać ſię *tu appir.* Wſzakże w niektórych brzmi jak *e n: p: angel* Anioł *endżel.*

E.

Brzmi jak *i* długo. 1. w iednozgłoskach gdy nie iest poprzedzoné żadną ſamogłoską *n: p; to be* bydź *tu bi.*

Wyłącza ſię ſkazownik *the,* w którym brzmi iak *i* krótkié. 2. W oſtatniéy, co do wymawiania, a wprzedoſtatniéy co do piſania zgłoſce wyrazów kończących ſię na *e* i ich pochodnych, *n. p: to complete* udoſkonalać *tu kamplit.* Jeśli iednak wpochodnych *e* niemé zamiénia ſię na *i* na ten czas *e* pozoſtałé zatrzymuie ſwe brzmienie *n: p: extreme* oſtatni *extrim, extremity* oſtatniość *extremity.*

E. Brzmi iak *e* na początku i we śrzodku wyrazów *n: p: end* koniec *end.*

Wyłączaią ſię 1. od *be, de, re, des, ſe,* poczynaiące ſię wyrazy, kiedy ſię głos podnoſi na drugiéy zgłoſce, w których brzmi iak *i n: p: to beliere* wierzyć *tu biliw.*

2. w Naſtępuiących *yes* tak *jis, yeſterday* wczoray *jiſterde, deuil* diabeł *diwl, Peter* Piotr *Piter, Jesus* Iezus *Dżizos* i gdy ſię

e zgłoſkuje *z m* lub *n* na początku wielo zgłoſkowych, gdzie wſzędzie brzmi jak *i* n: p. *to embark* ładować okręt *tu imbark.*

Wyłączaią ſię *embers* popiół gorący *embers, emblem* godło *emblem, embryo* płód w żywocie macierzyńſkim *embrio, emphaſis* moc w Wyrazie *emfezis, empire* Ceſarſtwo *empair, empiriek* lekarz z doświadczenia *empirik, empty* próżny *emty, emption* kupienie *emſzen, empireal* empiréyſki *empireel, to enter* wnišdz *tu enter, entity* ieſtęſtwo *entity, envoy* poſłaniec *enway, envy* zazdrość *enwi* w których brzmi tak iak *e.*

E. Brzmi iak *i* krótkie i ściśnione na końcu wielozgłoſkowych przed *l. r. t. n: p: barrel* beczołka *baril;* wyłączaią ſię naſtępuiące *to deter* odſtraſzyć *tu diter, to aver* ſprawdzić *tu awer, to defer* odwłóczyć *tu difer,* w których brzmi iak *e* zpodnieſieniem głoſu. Takoż w przymiotnikach kończących ſię na *leſs* i *neſs* brzmi iak *i* krótkie i ściśnione, *n: p: graceleſs* nieprzyiemny *greslis.* W imieſłowach kończących ſię na *ted,* lub *ded* n: p: *commanded* rozkazany *kommandid* i w tych wyrazach *yet* ieſzcze *jit, hunderd* ſto *hondird.*

E. Jeſt niemé r. położone na końcu i poprzedzaiącą ſamogłoſkę przedłuża *n: p. lame* chromy *lém.*

Wyłączaią ſię naſtępuiące wyrazy, w których

rych brzmi iak i krótkié *n: p: apoſtrophe* odcinek *apoſtrafi, cataſtrophe* koniec tragiczny *kataſtrofi, epitome* skrócenie *epitomi, jubile* radość *dżubili, Penelope* Penelopa *Penelopi*, i w innych imionach własciwych greckich.

2. E. Jeſt niemé w wyrazach pochodnych od zakończonych na *e* niemé n: p: *ſhade* cień *ſzed, ſhades* cienie *ſzeds, to love* kochać *tu low, loved* kochany *lowd*.

Uwaga, w liczbie mnogiéy Imiónów w trzeciéy oſobie ſłów zakończonych na *ces, ches, ſes, ſhes, ſies, xes, zes*. oraz w Imiéſłowach zakończonych na *ted, ded*, dla twardego zbiegu ſpółgłoſek, *e* zupełnie zamilczyć ſię niemoże, i dla tego brzmi niby *i* bardzo krótkie i ściśnione n: p: *faces* twarze *feſiz, he kiſes* on całuie *hi kiſiz, commanded* rozkazany *kommandid*.

W naſtępuiących wyrazach *e* przed *r* brzmi iak *a* ściśnione *n: p: certain* pewny *ſarten, to Conſerve* zachować *tu Canſarw, deſarve* zaſługa *dizarw, to preſerve* ocalać *tu prizarw, ſervant* ſługa *ſarwent, ſervice* uſługa *ſarwis, perfect* doſkonały *parfet*, i w innych niektórych.

I.

Brzmi iak *ay* 1. gdy po niém idzie ſpółgłoſka i *e* końcowé, i w pochodnych od tych wyrazów *n: p: pride* pycha *pray*.

2. W tym zaimku *y* iak *ay*; zaimek ten zawſze ſię piſze przez *y*. wielkié:

3. Przed *ld, nd, gh, ght, gn, mb.* wiedney zgłoſce, i w pochodnych od tych wyrazów *n: p: child* dziecie *czayld.*

Wyłączaią ſię *ſennight* oſm dni *ſenit, fortnight* piętnaście dni *fartnit, whirlwind* wicher *chuerluind.*

4. Przed *ſ* niemém *n: p: isle* wyſpa *ayl.*

5. W naſtępuiących wyrazach, *miſer* nędzny *mayzer, idle* próżniak *aydl, idlenes* próżniactwo *aydlnys, twilight* ſwit *tuaylayt, iron* żelazo *ayrn, bible* biblia *baybl, title* zaſzczyt *taytl, private* prywatny *praywet, Chriſt* Chryſtus *krayſt.* Lecz *Chriſtyanity* Chrześciańska nauka *Kryſtianity, Chriſtendom* lud Chrześciański *kryſndom:* i imiona pochodné od *Chriſt* zachowuią brzmiénié *i* krótkiégo.

I. Zachowuie brzmiénié *i* Polſkiégo, i ieſt na ten czas krótkié *i* ściśnioné. r. gdy po niém idzie ſpółgłoſka bez *e* końcowégo n: p; *fin* grzech *fin.*

3. W Wyrazach wielozgłoſkowych lubo zakończonych na *e* niemé, gdyſię kończą na *ice, icle, ile, ine, iſe, ite, ive, n: p: malice* złość *malis.*

Wyłączaią ſię *advice* rada *adways, ſacrifice* ofiara *ſakrifays, contrite* ſkruſzony *kontrayt, polite* obyczayny *palayt, deſpite* wzgarda *diſpayt* w których brzmi iak *ay.*

w naſtę-

w następuiących zaś brzmi jak i długie n: p: *magazine* skład towarów *magazin, marine* wodné Woysko *marin, intrigue* zayście *intrig, to oblige* obowięzywać *tu oblidż,*

3. Na początku wyrazów przed *m* lub *n immediate* bezpośrzedny *immidiet.*

4. w Wyrazach kończących się na *ion n: p: union* ziednoczénié *iunien.*

I, Brzmi iak *e* krótkié i ściśnioné w następuiących wyrazach, *birth* urodzenie *bert, Firm* mocny *Ferm, virtue* cnota *wertiu, mirth* radość *mert, girl* dziewczyna *gerl.* Winnych niektórych przed *r* iak *a* ściśnioné *sirrach* hultáy *fara;* iak *o* ściśnioné w następuiących *sir* Pan *sor, fir* jodła *for, dirt* błoto *dort, thirst* pragnienie *torst, shirt* koszula *szort, third* trzeci *tord, bird* Ptak *bord, birch* brzoza *borez, flirt* rzucenie *flort, stirrup* strzemie *storop.*

I. jest niemé w wyrazach następuiących *marriage* weselné gody *maredz, parliament* parlament *parlement, venison* zwierzyna *wenzn, ordinary* pospolity *arnery, business* zabawa *biznis, chariot* woz *czaret, cousin* Krewny *kozn, medicine* lekarstwo *medsin, spaniel* pies legawy Hiszpański *spanel, devil* diabeł *diwl, evil* złe *iwl.*

O.

Brzmi długo, gdy po niém idzie spółgłoska

głoſka, i e końcowé n: p: *globe* kula *glob*; Wyłączaią ſię *to come* przyiśdź *tu kom*, *ſome* niektóry *ſome*, *done* uczyniony *don*, *none* żádén *non*, *purpoſe* zamyſł *porpos*, *love* miłość *low*, *glove* rękawiczka *glow*, *to ſhowe* popchnąć *tu ſzow*, *dove* gołąb *dow*, *above* nad *abow*, w których brzmi krótko.

W naſtępuiących wyrazach brzmi jak *u*. *Rome* Rzym *Rum*, *to loſe* gubić *tu luz*, *to move* ruſzać *tu muw*, *it be hoves* potrzeba *it bi huwz*, *to prove* dowodzić *tu pruw*.

W tym Imiéſłowie *gone* który poſzedł *gán*, *ſhrovetide* zapuſty *ſzraftayd* i innych pochodnych od *ſhrove*; *fore-head* czoło *farhed*, *one* ieden *on* nakſztáłt *a* otwartégo.

Weſt takoż *o* długié w wyrazach kończących ſię na *onial*, *oneouſ*, *oreal*, *orial*, *orian*, *oriouſ*, *oſive*, *otion* i innych niektórych *n. p. erroneouſ* błędny *eroneos*, i w Imieſłowach pochodzących od ſłów kończących ſię na *ear n: p: ſhorn* ſtrzyżony *ſzorn*, lecz *born* urodzony, *barn* przyniesiony *born*, *form* ława, *form* kſztáłt *farm*, *holy* Swięty *holy*, *holiday* Swięto *hal-de*.

O. Brzmi jak *u* krótkié w naſtępuiących wyrazach, *to do* czynić *tu du*, *who* który *hu*, *to* do *tu*, *two* dwa *tu*, *woman* Niewiaſta *uuman* i w ich pochodnych; *twopence* dwaſoldy *topens*, takoż *yolk* żółtek w jáyku *iok*, *ielk*, *maggot* robak *maget*, *anchor* kotwica *anker*, *women* Niewiaſty *uimen*.

O. Brzmi

O. Brzmi nakształt *a* lecz otwarciéy i krócéy nieco, 1. Na początku Wyrazów *n: p: obdurate* zatwardziały *abduret*. Wyłączają się. *Oats* owies *ots, onty* tylko *onty, open* otwarty *opn, odious* nienawistny *odios, over* nad *ower, old* stary *old, odour* zapach *oder, obedient* posłuszny *obidient, to obey* bydź posłusznym *tu ube, opinion* mniemanie *opinien, ocean* ocean *oszen, oker* glinka biało zółta *oker,* w których brzmi iak *o;* także *onion* cebula *inien* w którym brzmi iak *i.*

2. We środku iednogłoskowych na dwie lub iedną spółgłoskę kończących się *n: p: God* Bóg *gad,* wyłączaią się kończące się na *ll, ld, lt, mb, st, th,* w których *o* brzmi długo *np. to comb* czesać *tu kom,* ztém wszystkiém *coxcomb* głupiec *kaxkom, world* Swiat *uorld,* i pochodné od *most n: p: hithermost* nayblizszy *hidermost.* Maią *o* krót. kie *frost* mróz *frast, to loll* zgarbić się *tu lall, to droll* szydzić *tu drall, womb* żywot niewieści *uum, tomb* grób *tum, whom* kogo *hum, wolf* wilk *uulf.*

3. w Większéy części wyrazów wielozgłoskowych, kiedy iest złączoná w téy samey zgłosce spółgłoska *n: p: bodkim* szpilka do włosów *badkin,* i następuiących wyrazach *body* ciało *bady, Comedy* Komedya *kamedy, comet* kometa *kamet, volume* wielkość *wa-*

lom, prophet Prorok *prafet, column* ſłup *kalom, honour* cześć *aner, modeſt* ſkromny *madeſt* i w innych niektórych.

O. Brzmi nakſztáłt *e* ściſnionégo w kończących ſię na *ion, ock, ot, op, od, ord, ort, or, union* ziednoczénié *junien;* niemé zaś ieſt w kończących ſię na *on n: p: capon* Kapłan *kepn.* Wyłączaią ſię, *ſon* Syn *Son, canon* działo *kanen, ſermon* mowa *ſarmen, to abandon* opuścić *tu abanden.*

U.

Brzmi długo r. gdy po niém idzie ſpółgłoſka *i e* końcowé *n: p: june* Czerwiec *dzuń* Wyłączaią ſię kończące ſię na *ule, lure, ſure,* maiące więcéy iak dwie zgłoſek w których *u* brzmi nakſztáłt *e* ściśnionégo *n: p: globule* kula *glabel,* takoż kończące ſię na *ture* od wielu zgłoſek, w których mówi ſię nakſztáłt *ie* ściśnionégo czyniąc iedną zgłoſkę *n: p: nature* przyrodzenie *netier,* i kiedy ſię kładnie po głoſkach *b, c, f, g, h, m, n, p,* gdyż w ten czas brzmi iak *u* otwarté *np: to abuſe* na złe użyć *tu abiuz.*

Lecz *minute* kiedy znaczy minutę brzmi *minyt, fortune* ſzczęście z ſwoiemi pochodnemi *fartin, volume* wielkość *walom, prelude* wſtęp do czego *preled, ſtatute* uſtawa *ſtatet, deluge* potop *deludz.*

a. Kiedy po tych głoſkach *d, i, l, r, ſ, t,* kończy

czy pierwszą zgłoskę *n: p: duty* powinność *duty;* kiedy zaś samo składa głoskę początkową brzmi iak *iu n: p: utenſil* narzędzie *iutenſil.*

U. Brzmi iak *o* krótkie, gdy na początku wyrazów łączy się z iaką spółgłoską po sobie następuiącą *n: p: ugly* szpetny *ogly* i w tych *diurnal* dzienny *daiornel, triumph* zwycięstwo *traiomf.*

2. Między dwóma lub więcey spółgłoskami w iedney zgłosce *n; p: to annul* w nic obrócić *tu anol.*

Wyłączają się *bull* byk *bul, to pull* wyciągać *tu pul, to puſh* popychać *tu puſz, bullet* kula *bulet, bullion* bryła kruszcu *bulien, bullock* wół *bulek, bully* wrzaskliwy *buly, bulrush* sit *bulroſz, bulwark* baszta *buluerk, buſh* chrościna *buſz, buſhel* korzec *buſzel, butcher* rzeźnik *buczer, cuſchion* poduszka *kuſzen, pulley* bloch *pully, pudding* iątrznica *pudin, pullen* Kokosz ieszcze nieniesna *pulet,* i pochodzące od *full n: p: artful* sztuczny *artful,* w których brzmi iak *u.*

3. W złożonych z tych przyimków *ſub, ſuc, ſup, ſur, ſus,* wkończących się na *um* lub *us* cudzoziemskich *n: p: ſubiect* poddany *ſobdżekt, compendium* skrócenie *kompendiom.*

U. W kończących się na *bury* brzmi iak *e n: p: to bury* grzebać *tu bery, Canterbury* Kauterbury *Kanterbery* Nastę-

Następuiące wyrazy brzmią tak *busy* zabawny *bizy* z swoiemi pochodnemi, *whitsuntide* zielone świątki *chnistnayd*, *pleazure* roskosz *plézer*, *saturday* sobota *saterde*.

Y.

Brzmi iak *ay* r. na końcu iednozgłoskowych *n: p: by* przez *bay*. Lecz *my* móy mówi się czasem podług rozmaitych okoliczności *mi* i *may*,

2. Gdy po niém idzie spółgłoska z *e* niemém *Lyre* lira *layr*.

3. Na końcu wyrazów gdy ostatnia zgłoska ma się przeciągnąć *n: p: to apply* przykładać *tu applay* i na końcu trzy zgłoskowych kończących się na *fy n. p. to amplify* rozszerzać *tu amplifay*.

4. W pierwszéy zgłosce wyrazów wielogłoskowych kiedy się *ta* powinna przeciągnąć *n. p. hyacynth* Jacynt *hajasint*.

Wyłączaią się *Chymist* Chymik *kimist*, *hypocrite* zmyślony nabożnis *hypokrit*, *system* ułożenie *system*, *sycophant* podchlebca *sykofent*, *synod* zbór *synod*, *typical* znaczący co tajemnego *typikel*, *physick* nauka lekarska *fizyk*, *physical* lekarski *fizykel*, *clyster* Klystera *klister*, *chrystal* kryształ *krystel*, *gypsy* wróżka cyganka *dżipsy*, *hymn* pieśń *hymn*, *myrh* mira *mir*, Leca te się także piszą przez *i*.

Y. Brzmi iak *i* gdy po niém idzie spółgłoſka iedna lub więcéy bez *e* niemégo *zephyr* wiatr zachodni *zefir*.

Gdy na końcu położoné przedłużać ſię nie powinno *n. p. to accompany* towarzyſzyć *tu akampeny*; lub na końcu piérwſzéy zgłoſki gdy na téy głos ſię nie podnoſi, *n. p. Phyſician* lekarz *Fizyſzen*; położoné zaś przed ſamogłoſką brzmi iak polſkié *n. p. youth* młodzież *juth*:

ROZDZIAŁ II.

O Wymawianiu Dwógłoſek.

Anglicy mają dwógłoſek dwadzieścia i ſześć *ae, ai, au, aw, ay, ea, eau, ee, ei, eo, eu, ew, ey, ie, oa, oe, oi, oo, ou, ow, oy, ue, ua, ui, uo, uy.*

Ae. Mówi ſię i piſze ſię czaſem iak *e. n. p. Aeneas* lub *Eneas* Eneaſz *Eneas*.

Ai. Brzmi iak *e* długié *n. p. deſpair* roſpacz *diſper*.

Wyłączaią ſię 1. *Capitain* Kapitan *Kapten*, *Chaplain* Kapelan *czaplen*, *again* znowu *agen*, *fountain* fontanna *fanten*, *certain* pewny *ſarten*, *villain* podły *willen*, *mountain* góra *maunten*, *bargain* targ *bargen* w których brzmi jak *e* krótkié, prawie nakſztáłt *i*.

2. Wtym

2. Wtym wyrazie *raiſins* rozynki *riens* iak *i* długié; wnaſtępuiących zaś, w dwóch zgłoſkach *laic* laik *laik*, *laity* laikowſtwo *laity*, *moſaick* mozaika *mozaik* nieczyniąc dwógłoſki.

Au. Brzmi jak *a* otwarté *n. p. cauſe* ſprawa *Kaz:* Wyłączaią ſię, 1. kończącé ſię na *aunt n. p. aunt* ciotka *ent* gdzie brzmi jak *a* ściśnioné:

2. *laugh* śmiać ſię *laf.* 3. W naſtępuiących brzmi rozdzielnie *Capernaum* Kafarnaum *Kaparnaom*, *Emaus* Emaus *Emaos*, *Stanislaus* Staniſław *Stanislaos* i w innych podobnych.

Aw. Brzmi jak *a* otwarté *n. p. law* prawo *la.* Wyłączá ſię *awry* ſkoſy *aray* gdzie *a* jeſt ściśnioné.

Ay. Brzmi jak *e* długié *n. p. to pray* proſić *tu pre.* Wyłącza ſię *ay* tak *e* wktórém brzmi krócéy.

Ea. Brzmi jak Polſkié *i* długié *n. p. to read* czytać *tu rid.* Lecz wnaſtępuiących *to bear* nieść *tu ber*, *pear* gruſzka *per* wktórych brzmi jak *e* długié i otwarté.

Ea. W kończących ſię na *eable* brzmi jak *e* ściśnioné *n. p. moveable* ruchomy *muwebl*, takoż *to break* łomać *tu brek* i jego pochodnych; *bread* chleb *bred*, *dearth* drożyzna *derth*, *death* śmiérć *deth*, *early* wcześnie *erly*, *to earn* zarabiać *tu ern*, *earneſt*

neſt pilny *erneſt*, *earth* ziemia *erth*, *head* głowa *hed*, *heaven* niebo *hewn*, *health* zdrowie *helth*, *pleaſant* uciefzny *plezent*, *peazant* wieśniak *pezent*, *read* czytany *red*, *weather* ſtan powietrza *uether*; lecz *breath* oddech *breth*, *to breath* oddychać *tu brith*, *ocean* ocean *oſzen*, *breaſt* pierś *breſt*, *great* wielki *gret* i w innych nie których.

Ea. W naſtępuiących brzmi jak *a heart* ſerce *hart*, *to hearken* nadſtawić ucha *tu harkn*, *hearth* ogniſko *harth*, *fearge* ſarża *ſardz*, *to learn* uczyć ſię *tu larn*, *to ſearch* ſzukać *tu ſarcz*.

Ea. W złożonych z przyimków brzmi rozdzielnie, bo na ten czas nie jeſt dwógłoſką; toż ſamo má ſię rozumieć, gdyby inné jakié dwie ſamogłoſki tak ſię łączyły, iżby jedna do przyimku drugá do innégo jakiégo wyrazu należała, *n. p. to reaſsume* znowu wziąć co przedſię *tu reaſsum*; takoż w naſtępujących *to create* utwarzać *tu kriet*, i pochodnych; *theatrical* teatralny *tiatrikel*, *Eleazar* Eleazár *Eleazer* i innych Imionach właściwych takoż *beatifick* ubłogoſławiający *beatifik*, *idea* wyobrażenie *aydia*.

Eau. Beauty Piękność *biuty*, *beau* pięknis *bo*, *flambeau* pochodniá *flambay*, w innych nie znáydziesz.

Ee. Brzmi jak i długié *n. p. bee* pſzczółka *bi*.

Wyłą-

Wyłączają się *Coffee* Kawa *Kaſi*, *threepence* trzy ſoldy *tripens* w których brzmi jak i krótkie, takoż pochodné od *free*, *agree*, *ſee*, w których brzmi jak *ie* wymawiając e krótkie i ściśnione, *n. p. freer* wolniéyſzy *frier*.

Ei. Brzmi jak e długie *n. p. vein* żyła *wen*; Wyłączają się 1. *to conceive* poymować *tu kanſiw*, *deceit* oſzukanie *deſit*, *to perceive* poſtrzedz *tu perſiw*, *receit* piſmo zaſpakajające *riſit*, *to ſeize* porwać *tu ſiz*, *to inveigle* wabić *tu inwigl*, *Conceit* ułojenie *Kanſit*, w których brzmi jak *i* zprzeciąganiem. 2. *forfeit* kara *farfit*, *foreign* cudzoziemiec *farin* w których jak *i* krótkie. 3. *Heifer* jałowica *hefer*, *either* albo *eder*, *neither* ani *neder* w których jak e ściśnione. 4. W naſtępujących wyrażá ſię we dwóch zgłoſkach *being* będący *biing*, *deity* bóſtwo *deity*, *to deify* ubóſtwiać *tu deifay*, *howbeit* wſzelakoż *hawbiit*, *height* wyſokość *hayt* to oſtatnié jeſt jednozgłoſkowé.

Eo. Brzmi jak *i* długie *n. p. people* lud *pipl*, Wyłączają ſię 1. *gudgeon* kielb *goddzin*, *dungeon* ciemnica *dondzin*, *pigeon* gołąb *pidzin*, *ſturgeon* jeſiotr *ſtordzin*. *ſurgeon* cérulik *ſordzin* w których brzmi jak *i* krótkie. 2. *Leopard* lampard *leperd*, *jeoperdy* azard *dżeperdy* w których jak e

ściśnio-

ściśnione. 3. *Geometry* ziemiomiérſtwo *dżeametry*, *meteor* rzecz napowietrzna *metier*, *phraſeology* zbiór ſłów *frazyaledży*, *theory* teorya *teory*, *theogony* teologia Pogańska *teagony*, *theology* teologia *tealodży* w których brzmi rozdzielnie.

Eu. Brzmi nakſztáłt *ju* długiégo *n. p. Europe* Europa *jurop*. Wyłączają ſię *mauſoleum* budynek pogrzebowy *mazoliom*, *lieutenant* namieſtnik *leftenent*.

Ew. Brzmi takoż nakſztáłt *ju* długiégo *np. few* mało *fiu*. Wyłączają ſię 1. *dew* roſa *dú*, *to ſtew* gotować do podléwy *tu ſtu*, *lewd* ſprośny *łud*, *ſteward* marſzałek *ſtuerd*, *brewer* piwowar *bruer*, *ſew* żyd *żu*, *ſewel* kléynot *żuel*, w których brzmi jak *u* długié. 2. *ſhrewd* chytry *ſzród*, *to ſhew* pokazać *tu ſzo* albo *ſziu*, bo też i piſze ſię czaſem *ſhow*, *to mew* miauczeć *tu miau*.

Ey. Kiedy zgłoſka jeſt długa brzmi jak *e* długié *np. to conney* przenoſić, podawać *tu kanwe*.

Wyłączają ſię *eye* oko *ay* z ſwoiemi pochodnemi i złożonemi; *beyday* a takſito *hayde*, *eyre* prawo laſowé *ayer*; kiedy zaś zgłoſka jeſt krótká brzmi jak *i* a czaſem miaſto niego piſze ſię *y n. p. abbey* opactwo *abby*; i piſze ſię i mówi ſię.

Ge. Brzmi jak *i* długié, w wyrazach kończących

czących się na *ief, iege, ield, ieve, n. p. chief* herfzt *czif*, takoż w następujących *grievous* martwiący *griwos, mischievous* złośliwy *miszziwos, piece* sztuka *pis, priest* Xiądz *prist*. Wyłączają się *fieve* sito *fiw, mischief* nieszczęście, złość *miszyf, friend* przyjaciel *frind*, w których brzmi krótko jak i ściśnione; *handkierchief* chustka *handkierczif*

Wyrazy kończące się na *ie* lub *y* z swoiemi pochodnemi brzmią na *ay n. p. to die* umrzeć *tu day*.

Następujące wyrazy tak brzmią *courtier* dworzanin *korter, diet* sejm *dajet, farrier* Kowal *farier, piety* pobożność *paiety, quiet* spokoyny *kuaiet, triennial* trzyletni *trajeniel*.

Oa. jak *o* długie *n. p. boat* łodź *bot*. Wyłączają się, 1. następujące, w których brzmi nakształt *a* otwartego *loath* obrzydliwy *lath, broad* szeroki *brad, abroad* zewnątrz *abrad, groat* pieniądz zawierający cztery soldy *grat, oatmeal* mąka owsiana *atmil*. 2. *goal* więzienie *dżel*; lecz teraz i pisze się *jail*; *cupboard* szafa na naczynia stołowe *kopberd* w których brzmi jak *e* ściśnione.

Oe. Na początku i we środku brzmi jak *e* krótkie *n. p. Oedipus* Edyp *edipos*, a na końcu jak *o* długie *n. p. foe* nieprzyjaciel

ciel *fo*. Wyłączają się 1. *canoe* czołn *kanu*, *shoe* trzewik *szu*, *to woe* kochać się *tu uu*, *to coe* gruchać jak gołąb *tu ku* lecz teraz te wyrazy pospolicie piszą się przez *oo* 2. w następujących wyrazach brzmi we dwóch zgłoskach *doer* działacz *duer*, i w innych pochodzących od słów przez dodanie zgłoski *er*, także *aloes* aloes *aloez*.

Oi. Oy, Brzmią jak *ay n. p. oil* oley *ayl*, zastanawiając się nieco nad *a* Wyłączają się *heroick* rycerski *heroik*, *ftoic* stoik *ftoik*, i imiesłowy słów kończących się na *o* w których brzmi rozdzielnie *n. p. doing* czyniący *duing*.

Oo. Brzmi jak *u* długie *n. p. ſoon* prędko *ſun*. Wyłączają się 1. *book* kiążka *buk*, *to look* poglądać *tu luk*, *foot* noga *fut*, *good* dobry *gud*, *hood* kaptur *hud*, i inne kończące się na *hood*; *forſook* opuszczony *forſuk*, *forſooth* zaiste *forſuth*, *ſhook* zatrzęsiony *ſzuk*, *flood* ten który stanął *flud*, *wood* drzewo *uud*, *hoof* kopyto *huf*, *hook* hak *huk* w których brzmi jak *u* bez przeciągania.

2. *Door* drzwi *dor*, *floor* podłoga *flor*, w których brzmi jak *o* długie. 3. *flood* nabrzmienie Morza *flod*, *blood* krew *blod*, w których brzmi jak *o* krótkie. 4. *ſwoon* mdłość *ſaun* brzmi *au*.

Ou.

Ou. Brzmi jak *au n p. about* około *abaut.* Wyłączają się. 1. *to controul* roztrząsać rachunki *tu control, courſe* bieg *kors, court* dwór *kort, diſcourſe* rozmowa *diſkors, four* cztéry *for, to mourn* płakać *tu morn, to pour* wylewać *tu por, recourſe* ucieczka *rikors, ſhoulder* plece *ſzolder, ſoul* duſza *ſol, though* chociaż *do, although* chociaż *aldo,* w których brzmi jak *o* długié.

2. *Borough* miaſteczko *boro, thorough* przez *thoro, to couple* złączyć *tu copl, courage* odwaga *koredż, double* podwóyny *dobl, ſcourge* bicz *ſkordż, trouble* pomieſzanié *trobl, young* młody *jon, kountry* kray *kontry, Courrier* kuryer *korier, couplet* para wierſzów *koplet, courant* taniec kurant *korent, rough* chrapowaty *róf, tough* krzepki *tof,* w których brzmi takóż jak *o* ale krócéy. 3. *Cough* kaſzel *kaf, trough* żłób *traf, bought* kupiony *bat, nought* nic *nat, ought* coś *at, fought* zbity *fat, thought* myśl *tat, ſought* ſzukany *ſat, wrought* wyrobiony *rat,* w których brzmi jak *a* otwarté.

4. *to accoutre* ubierać *tu akuter, cartouch* kartacz *kartucz, could* mógłbym *kud, would* chciałbym *uuld, ſhould* muſiałbym *ſzuld, ſurtout* ſzata zwierzchnia *ſortut, rendevous* miéyſce do zdybania ſię *rendiwuz,*

you

you wy *iu*, *youth* młodzież *iuth*, *through* ſkoſem *tru*, w których brzmi jak *u* długie.

Ou. W wyrazach kończących ſię na *ous* i imionach Miaſt na *mouth* brzmi jak *o* krótkie. *np. dubious* wątpliwy *dubios*; w wyrazach zaś kończących ſię na *our* brzmi jak *e* ściśnione, *n. p. candour* niewinność *kander*. Wyłączają ſię *to devour* pożerać *tu diwaur*, *hour* godzina *aur*.

Ow. Brzmi jak *au* czyniąc jedną zgłoſkę, *n. p. how* jak *hau*. Wyłączają ſię 1. *below* pod *bilo*, *to beſtow* rozdawać *tu biſto*, *blow* uderzenie *blo*, *bow* łuk *bo*, *bowl* czaſza *bol*, *to ſow* ſiać *tu ſo*, *crow* wrona *kro*, *to flow* wypływać *tu flo*, *to glow* goreć *tu glo*, *to grow* rość *tu gro*, *to know* wiedzieć *tu kno*, *low* niſki *lo*, *to mow* kośić *tu mo*, *to owe* bydź powinnym *tu o*, *own* właściwy *on*, *to diſown* przeczyć *tu dizon*, *to row* robić wioſłem *tu ro*, *to ſhow* pokazać *tu ſzo*, *to throw* rzucać *tu tro*, *to tow* ciągnąć do ſiebie okręt zbatu *tu to*, *ſhower* dészczyk nagły nawalny *ſzoer*, *ſlow* powolny *ſlo*, *ſnow* śnieg *ſno*, *to ſtow* układać *tu ſto*, w których brzmi jak *o* długie; lecz *bow* ukłon *bau*, *ſow* świnia *ſau*, *bowl* kula *baul*.

1. W tém imieniu *knowledge* znajomość i jego pochodnych brzmi nakſztalt *a* otwartego *naledz*.

3. Nako-

3. Na końcu wyrazów gdy ostatnia zgłoska jest krótka brzmi jak *o*, *n. p. arrow* strzała *arro*.

Ua. Gdy się kładzie po *q*, *u*, brzmi jak w polskim języku, *a* zaś zachowuje prawidła podane o tey samogłosce. *n. p. quake* trzęsienie *kuek*, położone zaś po *g* brzmi jak *a*, *n. p. guardian* stroż *gardien*.

Ue. W początkowey zgłosce brzmi jak *u* długie *n. p. tuesday* wtorek *tusde*, takoż na końcu po *d*, *l*, *r*. *s*, *n. p. blue* błękitny *blu*; wyłącza się *to conſtrue* złożyć *tu kanſtes*; ale po *b*, *c*, *k*, jeżeli na końcu taż ostatnia ma się wymawiać zpodniesieniem głosu brzmi jak *iu* przeciągając *n*, *p*, *to imbue* napawać *tu imbiu*, jeśli zaś podniesienie głosu w ostatniey bydź nie powinno, w ten czas po *c*, *d*, *g*, *n*, *s*, *l*, *t*, brzmi jak *iu* krótko *n. p. reſidue* ostatek *reſidiu*.

Ue. po *q*, na początku brzmi jak *ue* na końcu jest niemé *n. p. queſtion* pytanie *kueſtien*, *oblique* skosy *oblik*; po *g* brzmi jak *e*, *n. p. to gueſs* domyśla się *tu ges*.

Ui. Po *j*, *r*, *s*, brzmi jak *u* długie *n. p. juice* sok *dżus*. Wyłącza się *Verjuice* sok z winogrona niedoyrzałego *wardzis*. Po *b*, *c*, *d*, *g*, brzmi jak *i*, *n. p. to build* budować *tu bild*, chybaby po niém następowała spółgłoska *s* e końcowé; bo w ten czas brzmi jak *ay n. p. guide* przewodnik *gayd*.

Uo.

Ui. W wyrazach cudzoziemskich *brzmi* rozdzielnie, *n. p. Jezuit* Jezuita *dżezuit*, także po *q* i w następujących po *g*; *anguish* smutek *anguisz*, *to distinguish* rozróżnić *tu distinguisz*, *to extinguish* zgasić *tu extinguisz*, *languid* słaby *languid*, *to languisch* słabieć *tu languisz*, *sanguine* krwisty *sanguin*.

Uo. Nieznayduje się jak tylo po *q* i brzmi jak *o* długie *n. p. quotidian* codzienny *kotidien*.

Uy. Brzmi jak *ay n. p. to buy* kupić *tu bay*.

ROZDZIAŁ III.

O Wymawianiu Spółgłosek.

B. Brzmi jak polskie, lecz położone w jednéy zgłosce przed *t* jest niemé, *n. p. debt* dług *det*, także w tym wyrazie *subtile* subtelny *sotl* i jego pochodnych, i gdy na końcu wyrazów kładzie się po *m n. p. lamb* baranek *lam*.

C. Przed *a*, *o*, *u*, przed spółgłoskami, i na końcu brzmi jak *k*, *n. p. kare* staranie *ker* a zaś przed *e*, *i*, *y*, *l* przed ' gdy ten odcinek znaczy *e* opuszczone brzmi jak *s*, *n. p. cellar* sklep na trunki *seler*. Lecz kiedy po *ce*, *ci* idzie samogłoska brzmi jak *sz*, *n. p. ocean* ocean *oszen* prócz *so-*

ciety

ciety towarzyſtwo *ſoſayty*. W naſtępujących zaś wyrazach jeſt niemé ‘*verdict* zdanie *wardit*, *to indict* oſkarżać *tu indayt*, *indictement* oſkarżenie *indaytment*, lubo te wyrazy piſzą ſię czaſem *to indite*, *inditement*, *victuals* żywność *witlz* i pochodnych, *perfect* doſkonały *parfet*, *perfectly* doſkonale *parfetly*, *muſcle* muſzkuł *mosl*, *ſcene* widok *ſin*, *ſcepter* berło *ſeptr*, *ſcience* umiejętność *ſaiens* i pochodnych.

Ch. Brzmi *cz n. p. chamber* pokóy *czember*. Wyłączają ſię wyrazy pochodzące z Greckiego w których po większéy części brzmi jak *k np. anchor* kotwica *anker* i naſtępujące wyrazy, w których brzmi jak *ſz*, *capuchin* Kapucyn *kapuſzin*, *chagrin* ſmutek *ſzagrin*, *chalot* czoſtek *ſzalot*, *chamoy* koza dzika *ſzami*; *chaiſe* lektyka *ſzeż*; w tych zaś cale ſię nie wymáwiá *drachm* dragma *dram*, *yacht* czółnek morſki *tat*.

Sch. Brzmi jak *ſk n. p. ſcheme* ułożenie *ſkim*, ale *ſchiſm* rozróżnienie z ſwojemi pochodnemi brzmi *ſzizm*.

D: Brzmi dotykając końcem języka podniebienia, czego żywy chyba głos nauczyciela nauczy, prócz Imieſłowów czaſu przeſzłégo pochodzących od ſłów kończących ſię na *ce*, *ch*, *ff*, *gh*, *k*, *p*, *pe*, *ſch*, *ſs*, *x* w których brzmi jak *t* wolniéy troche dotykając podniebienia językiem, *n. p.*

forced

forced przymuſzony *forſt*, w naſtępujących zaś wyrazach jeſt niemé, *almond* migdał *amen*, *handſome* piękny *hanſom* i innych złożonych z *hand*, *friendship* przyjaźń *frenſzip*, *ribband* wſtęga *riben*, *wordly* świecki *uorly*, *wednesday* śrzoda *uensday*, *and* i *an* kiedy ſię kładzie przed ſpółgłoſką.

F. Wyráżá ſię jak Polſkié, lecz *of* czaſem mówi ſię *ow*.

G. Przed *a*, *o*, *u*, i przed ſpółgłoſkami brzmi jak Polſkié *np*: *garden* ogród *gardn* chyba że ſię piſze zamiáſt *j n. p. goal* lub *guol* więzienie, *dźel* miaſto *jail*. Przed *e*, *y*, brzmi *dz np*. *German* Niemiec *dzarmen*.

Wyłączają ſię 1. Wyrazy wzięté z niemieckiégo lub Hebráyſkiégo, w których brzmi jak *g* Polſkié *np*. *Copenhagen* Kopenhaga *Kopenhagen*:

2. Stopnie wyżſzy i náywyżſzy pochodzącé od przymiotników kończących ſię na *g np*. *bigger* większy *biger*.

3. Naſtępujácé wyrazy *anger* gniéw *anger*, *auger* ſwidér *ager*, *to begin* poczynać *tu bigin*, *fiſhmonger* przekupień rybny *fiſzmonger*, *finger* palec *finger*, *to forget* zapominać *tu farget*, *to forgive* przebaczać *tu fargiw*, *geeſe* gęś *giz*, *to geld* wyrzezać *tu geld*, *giddy* dziwaczny *giddy*, *girl* dziewczyna *gerl*, *gizzard* wole *gizerd*, *to gire*

dadź *tu giw*, *hunger* głód *honger*, *together* razem *tugeder*, *dagger* puinał *dager*, *giberidge* mowá prostacká *giberidz*, *to gigle* wyszczerzać się *tu gigl*, *to gild* złocić *tu gild*, *to gird* opasać *tu gerd*, *conger* węgorz morski *kanger*, *eager* kwaśny *iger*, *meager* chudy *miger*, *tyger* tygrys *tayger*, *gibbous* garbaty *gibos*.

Gh. Na końcu brzmi jak *f np. to laugh* śmiać się *tu laf*.

Wyłączają się następujące wyrazy, w których jest niemé, *plough* pług *plau*, *slough* dół błotnisty *slau*, *drought* suchość *draut*, *dough* ciasto *do*, *though* chociaż *tho*, *although* chociaż *altho*, *borough* miasteczko *boro*, *thorough* przez *thoro*, *nought* nie *nat*, *bought* kupiony *bat*, *sought* szukany *sat*, *thought* myślony *that*, *wrought* wyrobiony *rat*, *high* wysoki *hay*, *nigh* bliski *nay*, *thigh* udo *thay*, *neigh* rżenie *nay*, *bright* jasny *brayt*, *delight* rozkosz *dilayt*, *eight* ośm *et*, *flight* latanie *flayt*, *fright* strach *frayt*, *heigh* wysokość *hayt*, *light* lekki *layt*, *right* słuszność *rayt*, *plight* stan *playt*, *sight* wzrok *sayt*, *slight* szczupły *slayt*, *tight* tęgi *tayt*, *upright* prosty *oprayt*, *to weigh* ważyć *tu ue*, *doughty* waleczny *dauty*, *naught* zły *nat*, *slaughter* rzeź *slater*, *daughter* córka *dater*, i ich pochodné. Lecz *to sigh* wzdychać brzmi *tu sayth*.

G.

G. Przed *m* w jednéy zgłoſce i przed *n* na początku wyrazów lub na końcu jeſt niemé, *np. phlegm* flegma *flem.* Wyłączają ſię *to impugn* natrzeć z ſwoiemi pochodnemi *tu impogn*, po *n* zaś na końcu wyrazów nie brzmi.

H. Na początku położoné brzmi jak Polſkié *np. hail* grad *hel*; wnaſtępujących jednak wyrazach jeſt niemé *heir* dziedzic *er*, *honeſt* uczciwy *aneſt*, *honour* cześć *aner*, *hoſtler* poſługacz ſtajenny *asler*, *hour* godzina *aur*, *humble* niſki *ombl*, *humour* ſtan myśli *iumer*, *herb* ziele *erb*, we śrzódku zaś zgłoſek i na końcu jeſt niemé; *np*, *right* prawo *rayt*, *Jehowach* Jehowa *Jehowa*.

I. Brzmi jak ∂ i ż z przyciſkiem *np. Jack* Ján *∂ak*.

K. Brzmi jak Polſkié tylko przed *n* jeſt niemé *np. knee* kolano *ni*.

L. Brzmi jak Polſkié lecz w wyrazach jednozgłoſkowych kończących ſię na *alf*, *alk*, *alm*; w dwógłoſkowych na *alve* i ich pochodnych jeſt niemé, *np. calf* ciele *kaf* takoż w naſtępujących *fault* błąd *fat*, *folks* lud *foks*, i ich pochodnych, *falcon* ſokoł *fakn*, *ſoldier* żołnierz *ſodżer*, *almond* migdał *amen*, *ſalmon* łoſoś *ſamen*, *Holborn* Holborn *hobern*, *Norfolk* Norfolk *narfek*,

ſuffolk ſuffolk *ſofek, could* mógł *kud: would* chciał *uud, ſzould* powinien *ſzud.*

M. Brzmi jak Polſkie.

N. Brzmi jak Polſkie, lecz na końcu zgłoſki po *m* jeſt niemé *n. p. autumn* jeſień *atom;* w pochodnych jednak należąc do innéy zgłoſki wymawia ſię, *np. autumnal* jeſienny *atomnel.* Także w tym wyrazie *kiln* piec, i jégo pochodnych jeſt niemé *kil.*

P. Brzmi jak Polſkie, lecz między *m* i *t* jeſt niemé *np. to tempt* kuſić *tu temt;* takoż wnaſtępujących *receipt* świadectwo odebrania czégo *riſit, pſalm* pſalm *ſam* i pochodnych, *ptiſan* tyzanna *tizen, ptifick* ſuchoty *tizyk.*

Ph. Brzmi jak *f np. Philoſophy* Filozofia *Filaſofy* w tym jednak wyrazie *nephew* ſynowiec brzmi jak *w, newiu.*

Q. Zawſze jeſt złączoné z *u* i gdy jeſt na początku położoné, obié głoſki brzmią oſobno *np. quarry* quadrat *kuary,* we śrzodku zaś *u* jeſt niemé *to conquer* podbiiać *tu kanker.*

R. Położoné przed *e* końcowém lub *on* brzmi jak *er* zgłoſka *n. p. apron* fartuch *epern;* niemé zaś jeſt wnaſtępujących *harſh* przykry *haſz, marſh* błotniſté miéyſce *maſz; harslet* trzewa *haslet, partridge* kóropatwa *patridż, parlour* izba gościnná

ná do rozmowy *paler, handkerchief* chuſtka *handkierczif.*

S. Brzmi jak Polſkie 1. przed ſpółgłoſką albo po ſpółgłoſce *np. ſnuff* tabaka *ſnof, immerſed* zanurzony *immersd.* 2. W złożonych ztych przyimków *dis, mis, ſus, np. to diſarm* odjąć broń *tu diſarm.* 3. Na końcu wyrazów *np. this* tén *this.* 4. We srzodku między dwóma ſamogłoſkami, gdy obié brzmią *np. deſign* zamyſł *diſain,* wyłączywſzy *eaſy* łacny *izy, Moſes* Moyżeſz *Mozes, Muſick* muzyka *muzyk, poſey* bukiet *pozy, virtuoſo* ſztukmiſtrz biegły w ſwoim zamiarze *wertuoſo, uſurer* lichwiarz *juzerer, to uſurp* przywłaſzczać *tu juzorp.*

S. Brzmi jak *z* 1. między dwóma ſamogłoſkami gdy drugá znich jeſt niemá *np. to appeaſe* uſpokoić *tu appiz.*

Wyłączają ſię *to ceaſe* przeſtań *tu ſis, cloſe* zawárty *klos, doſe* miára *dos, geeſe* gęś *gis, mouſe* myſz *maus, to excuſe* wymówić *tu ekſkiuz, excuſe* wymówka *ekſkius;*

2. W liczbie mnogiéy imión i w trzeciéy oſobie liczby pojedyńczéy ſłów kończących ſię na *e np. faces* twárzy *feſiz, he loves* kochá *hi lowz,* takoż *palſy* paraliż *palzy.*

S. W kończących ſię na *jon, ual, jent, uſe, jer,* brzmi jak *z* z przyciſkiém *np. inci-*

ſion rznięcie *inſizen*, w kończących ſię na *ſcatè*, *ſoous*, *ſia*, *ſiaſm*, *ſiaſt*, jak *ſz np. to nauſeate* brzydzić ſię *tu naſziet;* takoż w naſtępujących *ſugar* cukiér *ſzuger*, *ſure* bespieczny *ſzur*, *ſuitor*, ubiegający ſię *ſzuter*, i podobnych *penſion* płaca *penſzen*.

Sh. W jedney zgłoſce brzmi *ſz np. ſharp* oſtry *ſzarp*, lecz to prawidło niemá miéyſca gdy *ſ* i *h* do różnych zgłoſek należą.

S. Jeſt niemé w naſtępujących *isle* wyſpa *nyl*, *viſcount* podhrabia *waykaunt*, i ich pochodnych.

T. Brzmi końcem języká lżéy podniebienia dotykając niż kiedy ſię wymawia *∂* ale to z głoſu chyba żywego wyrozumie ſię. W kończących ſię na *tial*, *tian*, *tiate*, *tience*, *tient*, *tion*, *tious*, brzmi jak *ſz np. martial* wojenny *marſzel*, lecz uprzedzone przez *ſ* lub *z* zatrzymuje właſné brzmiénié *np. mixtion* pomieſzanie *mikſtien;*

T. Jeſt niemé w kończących ſię na *ſts np. reſpects* względy *reſpeks*, i wnaſtępujących *whitſuntide* zielone świątki *huiſntaȳd*, *apoſtle* apoſtoł *aposl.*

Th. Jak ſię wymawiá żadném tégo prawidłém należycie wytłumaczyć niemożná, Nauczyciel żywym tégo nauczy głoſem. Brzmi czaſem nakſztalt *∂* czaſem nakſztalt

nakształt *t*, z większym lub mniéyszym oddechem; zkąd my kładliśmy czasém *th* a czasém *t* nie iżby się tak wymawiać miało, ale iż bliżéy brzmienia tégo wyrazić nie mogliśmy. Uważać jednak należy, iż zawsze kładź potrzebá koniec języka między zęby a potém razem odciągnąć. W trzeciéy osobie słów liczby pojedyńczéy brzmi jak *z np. he loveth* kochá *hi lowz* lecz téraz pisze się tu *s* miasto *th*.

V. Brzmi jak Polskie *w np. valliant* mocny *valient*.

W. Brzmi jak *u* Polskie, *np. watch* straż *uacz*, przed *r* zaś w jedney zgłosce jest niemé *np. wreck* rozbicie się *rek*, także w następuiących *anſwer* odpowiedź *anſer*, *aukward* niezgrabny *aukerd*, *ſword* miecz *ſord*.

Wh. Brzmi *hu* lecz zwiększym oddechem *np. whuat* co, niby *chuat* ale nie zewżyskiem.

X. Brzmi jak *kſ np. to excuſe* wymówić *tu exkiuz*, lecz w kończących się na *xion* i *xious* brzmi jak *kſz np. complexion* ułożenie zdrowia *kamplekſzen*.

Z. Brzmi jak w Polskim *np. zeal* gorliwość *zil*.

Wyłączają się *brazier* kotlarz *brezier*, *glazier* szklarz *glezier*, *grazier* kupiec na by-

dło *grezier, ozier* łoza *ozier* w których brzmi jak z miękkie.

ROZDZIAŁ IV.

O Skróceniach.

Osobliwsze skrócenia w Angielskim Języku są.

abt, about około	*Esq, Esquire* Szlachcic
ben't, be not niebądź	*'ent, is not* nie jest
Bp. Bishop Biskup	*'em, them* ich
'bove, above nád	*e'en, even* owszém
can't, can not nie może	*e'er, ever* zawsze
Capt, Captin Kapitan	*hon honourable* zacny
cou'd, could mógł	*han't, have not* nie mám
cou'dn't could not nie mógł	*hon'red, honoured* uczczony
didn't did not nieuczynił	*I'u, Iwill* chcę
Dr. Doctor, nauczyciel	*I'm, Iam* jestem
don't, do not nie czynię	*Ith', in the* na
d'ye, doyou czy czyniesz	*I've, I have* mám
d', do czynię	*Knt' Knight* kawalér
'midst, amidst między	*Ldp, Lordship* J. Wielmożność
ne'er, never nigdy	*Msty, Majesty* J.K.Mć.
	Mr. Master Pan
	'tis, itis jest

n't,

n't, not, nie
o'th', on the na
o'r, our naſz
o'er, over nád
on't, upon it nad tém
Rev'd, Reverend wielebny
Sr, Sir Moſpanie
ſhou'd ſhould muſiał
ſhan't, ſhall not niemuſi
'ſ, is albo *us* jeſt, nas
th', the Przedimek
'twixt, betwixt między
t'ye, to you tobie
't, it, to
viz, to wit to jeſt
wt, what co
wch, which który
wou'd, would chciał
won't, will not niechcę
wn, when kiedy
yr, your waſz
yt, that co
o, óf od

Są i inné ſkrócenia tym podobné których czytanié i rozmawianié nauczy.

CZĘSC DRUGA

O Wyrazach oſobno wziętych,

Anglicy prócz ośmiu części mowy naſzemu językowi ſpólnych, mają dziewiątą to jeſt przedimek; dlá krótkości opuſzczam tu Grammatykę powſzechną, ſądząc iż uczący ſię tę znajomość już zkąd inąd mieć będą.

ROZDZIAŁ I.

O Przedimku

Anglicy mają dwa przedimki pewny *the* i niepewny *a*.

Przedimek pewny nie odmienny jest i łączy się z Imionami liczby pojedyńczéy i mnogiéy *np. the man* człowiek, *the men* ludzie.

Przedimek nie pewny łączy się tylko z Imionami liczby pojedyńczéy, i przed samogłoską, lub *h* niemém, dobiéra *n np. a man* człowiek, *an ox* wół, *an hour* godzina.

ROZDZIAŁ II.

O Imieniu

Imié jest albo rzeczowné, albo przymiotné. w Rzeczownikach na trzy rzeczy mieć wzgląd potrzeba: to jest, na liczbę, przypadkowanie, i rodzajowanie.

I. Liczba mnogá czyni się z liczby pojedyńczéy dodając głoskę *s*, *np. book* kśiążka *books* kśiążki.

Wyłączają się 1. Kończące się na *ch*, *sh*, *ss*, *x*, które dobiérają zgłoskę *es np. church* Kościół *churches* Kościoły. 2. Kończące się

ć się na *f, ef, fe,* które *f* zamieniwszy na *v* dobiérają *es np. calf* cielę *calves* cieleta. Lecz kończące się na *oof* należą do powszechnego prawidła *np. proof* dowód *proofs* dowody; jednak *hoof* kopyto ma *hooves.*

Następujące Imiona mają nie foremnie liczbę mnogą *a foot* noga *feet, a tooth* ząb *teeth, a man* człowiek *men, a woman* niewiasta *women, a child* dziecie *children, an ox* wół *oxen, a penny* moneta Angielska ważąca blizko pięć groszy *pennee, a goose* gęś *geese, a louse* wesz *lice, a mouse* mysz *mice, a die* kość do grania *dice, a brother* brat *brethren* i *brothers* bracia.

II. Przypádkują się Rzeczowniki nie przez odmianę przypadków zakończenia, ale przez odmianę przyimków: oto wzór przypádkowania.

Przypádek 1. *The King* Król
2. *of the King* Króla
3. *To the King* Królowi
4. *The King* Króla
5. *O! King* O! Królu
6. *From the King* od Króla

To samo jest przypádkowanie w liczbie mnogiéy tylko Rzeczownikowi dodaje się *s np. the Kings*

Jeżeliby zaś Imié było z przedimkiem pewnym, różnica ta tylko zachodzi że w

liczbie mnogiéy przedimek ſię nie dodaje.

Przeſtroga. O. Kiedy jeſt znakiem piątégo przypádku zawſze ſię piſze wielkié.

Uwága. Ponieważ w przypadkowaniu nic ſię nie odmiénia, u Anglików prócz przyimków, można mówić, iż prócz przypadków piérwſzégo i piątégo, którym ſię żáden nie dodaje przyimek, jeſt ich tyle, ile przyimków dodających ſię Imionóm dlá oznaczenia różnych ſtanów.

III. Anglicy mają trzy rodzaje męzki, żeńſki i nijaki. Do męzkiégo rodzaju należą Bogowie, Aniołowie, ludzie, i ſamce zwiérząt, gdy ich płeć wyrazić chcemy; do żeńſkiégo rodzaju należą Bogini niewiaſty i ſamice zwiérząt, gdy równie ich płeć wyrazić chcemy; kiedy zaś ich rodzaju nie wyrażamy, jako też rzeczy nieżywotné należą do rodzaju nijakiégo.

Rodzaje męzki i żeńſki wyrażamy poſpolicie przez te zaimki *he* on, *ſhe* oná, a ich przymioty przez *his* jégo, *her* jéy, *their* ich, a rodzáy nijaki przez *it* to, przymioty zaś jégo przez *its* tégo, *their* ich.

Są niektóré imiona odmienné podług rodzaju *np. a man* człowiek, *a woman* niewiaſta, inné zaś nieodmienné *np. neighbour*, ſąſiad i ſąſiadka. Piérwſzé łacno

roze-

rozeznać którego ſą rodzaiu, drugié zaś dobiérają dla rozeznania rodzaju *man* w rodzaju męzkim, *woman* w rodzaju żeńſkim jeśli ſą rodzaju ludzkiégo: *he* w rodzaju męzkim, *ſhe* w rodzaju żeńſkim jeśli ſą zwiérzęta, ale oſobliwie drapieżnym zwierzętóm dodaje ſię *male, female* ſamiec ſamica; *cock, hen,* ſamiec ſamica ptaſtwu; *buck, doe* ſamiec ſamica do daje ſię poſpoli ie zwierzętóm nie drapieżnym i które przeżuwają jako to królikóm, ſarnóm *i t. d. np. a man ſervant* ſługa, *a woman ſervant* ſłużebnica, *a he goat* kozieł *a ſhe goat* koza, *a male cat* kot, *a female cat* kotká *a cock ſparrow* wróbel *a hen ſparrow* wróblica, *a buck robbet* królik *a doe robbet* królica.

Oprócz wyrażonych ſpoſobów mówi ſię jeſzcze *a maid ſervant* dziewczyna ſłużebná, *a jack aſs* oſieł.

Przymiotniki u Anglików nie odmiéniają ſię co do liczb: ſpadkują ſię zaś jak imiona rzeczowne, za tém na ſamo ich tylo ſtopniowanie mieć wzgląd należy. Stopniują ſię zaś dwojakim ſpoſobem.

1. Kończącé ſię na *e* dobiérają głoſkę *r* w ſtopniu wyżſzym, inné zgłoſkę *er,* a zaś w ſtopniu náywyżſzym piérwſzé *ſt* drugié *eſt np. brave* waleczny *braver, braveſt; black* czárny *blacker, blackeſt;*

Wyią-

Wyłączają się *good* dobry, *well* dobrze, *better* lepszy lepiéy, *best* náylepszy náylepiéy, *bad* zły, *ill* zle, *worse* gorszy, gorzéy, *worst* náygorszy, náygorzéy, *many* wielu, *much* wiele *more* więcéy, *most* náywięcéy, *little* mały mało, *less* mniéyszy mniéy, *least* náymniéyszy náymniéy.

2. Drugi sposób stopniowania jest przez dodanie wyższego, lub náywyższego stopnia przerzeczonych przysłowków nieforemnych podług okoliczności, *np. more brave* waleczniéyszy, *most brave* náywaleczniéyszy. Drugim tym sposobem lubo wszystkié przymiotniki stopniować się mogą, osobliwie jednak zakończoné na *al, ate, ing, ous, able, ible, ant, ent, ed, id, er,* i niektóre zakończoné na *own. est, ish*, bo te piérwszym sposobem stopniować się niémogą, *np. general* powszechny, *more general* powszechniéyszy, *most general* náypowszechniéyszy.

ROZDZIAŁ III.

O Zaimku.

Zaimki są pięciu rodzajów, osobisté, skazujące, względné, dzierżawczé i bezokoliczné.

1. Osobisté są te *I* ja, *thou* ty, *he* on, *she* ona,

oná, *we* my, *you* albo *ye* wy, *they* oni oné.

2. Skazujące ſą te: *he*, *ſhe*, *this*, ten, tá, to, *that* tamten, tamtá, tamto, *it* to, *ſame* ſam, ſamá, ſamo, *they* oni, oné, *theſe* ci, te, *thoſe* tamci tamté.

3. Względné ſą *this*, *that*, *it*, *ſame*, *who*, który która, które, *what* co który która które, *which* co, który, która, które *theſe*, *thoſe*.

4. Dzierżawcze ſą dwojakié łączące ſię i nie łączące ſię zrzeczownikami. Łączące ſię *my* móy moja mojé moi mojé; *thy* twóy twoja twojé twoi twojé; *his* jégo; *her* jéy; *its* tego jego; *our* naſi naſze; *your* waſi waſzé, *their* ich. Niełączące ſię ſą *mine* móy, mojá, mojé, moi mojé; *thine* twóy twoja twojé, twoi, twojé; *his* jègo; *her* jéy; *ours* naſz naſza naſzé naſi naſzé; *yours* waſz, waſzá, waſzé, waſi waſzé; *theirs* ich tych.

5. Bezokoliczne ſą: *all* wſzyſtek, *any* jakiś, *ſome* ktokolwiek, *certain* pewny, *every* każdy, *ſuch* taki, *another* inſzy, *no body* żádén, *whatever whatſoever* którykolwiek, *w hoever w hoſoever* ktokolwiek.

Przypadkowanie zaimków oſobiſtych

Liczba Pojedyńcza.

1. *I* Ja, *thou* ty, *he* on, *ſhe* ona
2. *Of me*, *Of thee*, *Of him*. *of her*.

5. *To me, To thee, To him, To her*
4. *Me, Thee, Him, Her*
6. *From me, From thee. From him, From her.*

Liczba Mnoga.

1. *We.* my. *You ye* wy, *They* oni
2. *Of us, of you, of them.*
3. *To us, To you, To them*
4. *Us, You, Them,*
6. *From us, From you, From them,*

Przypadkowanie zaimku względnego. *who* w obu liczbach.

1. *Who* który która które którzy które
2. *Whose, of whom*
3. *To who, To whom*
4. *Who, whom*
6. *From who, From whom.*

Inné przypadkują się na wzór Imión.

ROZDZIAŁ IV.

O Słowie.

Anglicy mają słowa czynné, biérné, nijakié i zaimkowé, te zaś osobisté abo nieosobisté, foremné abo nieforemné. Porządek wyciągałby kłaśdź naprzód foremné, ale iż samé posiłkowé słowa, bez których inné czasować się niemogą, są nieforemné, od tych zaczniemy; inné zaś nieforemné na końcu Rozdziału położemy.

Posił-

Posiłkowé słowa są osobliwie *to have* mieć *to be* bydź, oprócz tych jednak są inné, które w pewnych trybach samym się nawet posiłkowym dodają. Takié są *do, will, shall, may, can, ought, let.*

Do Posiłkuje czas teraźniéyszy i przyszły niezłożony trybu oznáymującégo kiedy jest na przeczenie, pytanie, lub gdy się co chce wydatniéy wyrazić, tym sposobem przez wszystkié osoby i liczby w czasie teraźniéyszym: *I do, you do, They do.*

W Czasie przeszłym niezłożonym.

I did, Thou didst, He did; We did, you did, They did, will. posiłkuje czas przyszły trybu oznáymującégo i przeszły nie złożony trybu życzącégo, kiedy się oznaczá rzecz zawisłą od woli. Tym sposobem w czasie przyszłym.

I Will. Thou wilt, He will, We will, You will, They will.

W Czasie przeszłym nie złożonym.

I would, Thou wouldst, He would, we would, You would, They would.

Shall. Posiłkuje czas przyszły trybu oznáymującégo, przeszły nie złożony, i przyszły trybu życzącégo, kiedy się oznaczá przymuszénié, powinność, obowiązek. I tym sposobem w czasie przyszłym trybu oznáymującégo.

I shall, Thou shalt, He shall; We shall, you shall, They shall. W Cza-

W Czesie przyszłym nie złożonym trybu życzącego.

I should, Thou shouldst, He should, We should, you should, They should.

W Czasie przyszłym trybu życzącego dodaje się *be able, np. I shall be able, thou shalt be able*, i t. d.

Let Posiłkuje tryb rozkazujący i jest nie odmienné.

May Posiłkuje tryb życzący we wszystkich czasach kiedy się chce oznaczyć możność wątpliwą:

Posiłkuje tym sposobem w czasie terazniéyszym.

I may, Thou mayst, He may; We may, You may, They may.

W Czasie przeszłym nie złożonym.

I might, Tyou mightst, He might, We might, You might, They might.

W Czasie przeszłym złożonym i przyszłym, posiłkuje jak w terazniéyszym; i w zaprzeszłym jak w przeszłym nie złożonym,

Can Posiłkuje tryb życzący we wszystkich czasach kiedy się chce oznaczyć możność pewna, ale słowo z niém położone niemá czasu przeszłego złożonego. Posiłkuje tym sposobem w czasie terazniéyszym.

I can, Thou canst, He can, We can, You can, They can.

W Czasie

W Czasie przeszłym nie złożonym.

I could, Thou couldſt, He could, We could, You could, They could.

Czas przyszły posiłkuje się jak teraźniejszy, zaprzeszły, jak przeszły nie złożony.

Ought Znaczy czas przeszły i rządzi trybem bezokolicznym: wyraża zaś powinność czyli obowiązek i tak posiłkuje.

I ought, Thou oughtſt, He ought, We ought, You ought, They ought.

Trybu bezokolicznego znamieniem jest *to.*

CZASOWANIE.

Słowa posiłkowego *To have* mieć

I have mam — *We have* mamy
Thou haſt masz — *You have* macie
He has ma — *They have* mają.

Czas przeszły nie złożony.

I had miałem — *We had* mieliśmy
Thou hadſt miałeś — *You had* mieliście
He had miał — *They had* mieli.

Czas przeszły złożony.

I have had miałem — *We have had* mieliśmy
Thou haſt had miałeś — *You have had* mieliście
He has had miał. — *They have had* mieli

Czas zaprzeszły.

I had had miałem był; i daléy jak czas przeszły nie złożony dodając *had.*

Czas przyszły.

I will have będę miał. *We will have*

Thou

Thou wilt have *You will have*
He will have *They will have:*

Tryb rozkazuiący.

Let us have miéymy
Have thou miéy *Have* miéycie (ją
Let him have niech ma. *Let them have* niech ma-

Trybu znaczącego możność czas téraźniéyszy.

I can have mogę mieć *We can have*
Thou canſt have *You can have*
He can have. *They can have*

Czas przeſzły nie złożony.

I could have mogłem mieć *We could have*
Thou couldſt have *You could have*
He could have *They could have.*

Czas pozaprzeſzły.

I could have had *We could have had*
Thou couldſt have had *You could have had*
He could have had *They could have had*

Czas przyſzły.

I can be able to have *We can be alble &c*
Thou canſt be able to have
He can be able to have.

Tryb życzący różni ſię tylko od trybu oznáymującego dodaniém jakiégo ſpóynika; jeżeli zaś razem wyráża możność, idzie jak Tryb to ſamo znaczący dobrawſzy ſpóynika; owſzem ſam tryb znaczący możność, jeſt nie jako trybem życzącym: bo też czaſem wyraża życzenie téy możności i.

Trybu

Trybu bezokolicznego czas terazniéyszy.

To have mieć.

Czas przeszły.

To have had mieć było

Imiesłów terazniéyszy.

Having mający.

Imiesłów przeszły.

Having had miawszy:

Imiesłów biérny.

had miany.

CZASOWANIE.

Słowa posiłkowego *to be* bydź

Trybu oznaymującego czas terazniéyszy.

I am jestem	*We are* jesteśmy
Thou art jesteś	*You are* jesteście
He is jest	*They are* są

Czas przeszły nie złożony.

I was byłem	*We were*
Thou were abo *wast*	*You were*
He was	*They were.*

Czas przeszły złożony.

I have been i t. d. czasując czas przeszły nie złożony słowa posiłkowego, i dodając Imiesłów.

Czas zaprzeszły.

I had been i t. d. czasując czas przeszły nie złożony słowa posiłkowego, i dodając Imiesłów.

Czas przyszły.

I shall be	*We shall be*
Thou shalt be	*You shall be* (He

He shall be *They shall be.*

Tryb rozkazujący.

Let us be

Be abo *be thou* *Be* abo *be You*

Let him be *Let them be.*

Trybu znaczącego możność czas, terazniéyszy.

I may be i t. d. czasując posiłkowé.

Czas przeszły nie złożony.

I might be i t. d. czasując słowo posiłkowé.

Czas przeszły złożony.

I may have been *We may have been*

Thou mayst have been *You may have been*

He may have been. *They may have been.*

Czas zaprzeszły.

I might have been i t. d. czasując posiłkowé *might.*

Czas przyszły.

I may be able to be i t. d. odmieniając tylo posiłkowé *may.*

O Trybach życzących jednym i drugim już się powiedziało; tu tylko przestrzedz potrzeba, że słowo nie foremné *to be* má dwojako czas terazniéyszy i przeszły nie złożony trybu tégo, raz tak jak trybu oznaymującego, drugi raz następującym sposobem.

Czas terazniéyszy.

If I be jeśli jestem, *If Webe*

If Thou be'ſt *If You be*

If

If he be *If They be.*

Czas przeszły nie złożony.

If I were *If we were*
If Thou wert *If you were*
If he were *If They were.*

Tryb bezokoliczny.

Czas teraźniéyszy.

To be bydź

Czas przeszły.

To have been bydź było.

Imiesłów teraźniéyszy.

Being będąc.

Imiesłów przeszły.

Having been bywszy.

Imiesłów bierny.

Been.

CZASOWANIE.

Słowa foremnego *to love* kochać.

Czas teraźniéyszy.

I love kocham *We love* kochamy
Thou loveſt kochasz *You love* kochacie
He loves kocha *They love* kochają.

Czas przeszły nie złożony.

I loved *We loved*
Thou lovedſt *You loved*
He loved *They loved.*

Czas przeszły złożony.

I have loved i t. d.

Czas zaprzeszły.

I had loved i t. d:

Czas

Czas przyszły.

I will love. i t, d.

Tryb rozkazujący.

Love kochay

Let him love niech kocha

Let us love kochaymy

Love kochaycie

Let them love niech kochają.

Inné tryby na wzór słów posiłkowych.

Trybu bezokolicznego czas teraźniéyszy.

To love kochać.

Czas przeszły.

To have loved kochać było.

Imiesłów teraźniéyszy.

Loving kochający kochając.

Imiesłów przeszły.

Having loved ukochawszy.

Imiesłów biérny.

Loved ukochany.

Słowa biérné czasują się biorąc wszystkié tryby i czasy od posiłkowégo *to be* i dodając Imiesłów biérny *np. I am loved* kochany jestem i t. d.

Kiedy jest przeczenie we wszystkich trybach i czasach posiłkowé znaydować się powinno, zkąd gdzie go niemasz dobiéra się *do np. I do not love* nie kocham, i przeczenie kładzie się między słowem posiłkowém i pisiłkowaném.

Słowa jednak *to have*, i *to be* onégo nie dobiérają.

biérają, i przeczénié kładzie się po słowie, *np. I. have not* nié mám: toż samo i inné posiłkowé kiedy są posiłkowemi.

Takoż w czasie téraźniéyszym Trybu bezokolicznégo wszystkié słowa i przeczénié kładzie się przed znakiem *to* albo po nim *np. to not love* albo *not not to love* nie kochać.

Toż samo ma się rozumieć, kiedy iest pytanié, i w ten czas przypadék piérwszy powinien się kłaśdź wraz po posiłkowym *np. do I love* czyż kocham, ieśli będzie wraz przéczenie, po nim się wraz kłaśdź powinien *np. do not I love* czyż nie kocham, U wiérszopisów kładnie się i przed przeczeniem.

Maią Anglicy inny sposób czasowania kiedy chcą oznaczyć czynność iaką kładąc posiłkowé *tobe* we wszystkich czasach z Imiesłowem téraźniéyszym słowa *np. I am w n'ting.* i. t. d.

CZASOWANIE.

Słowa Zaimkowégo *to dress one's self.* ubiérać się.

Trybu oznaymuiącégo czas téraźniéyszy

I dress my self, We dress our selves
Thou dressest thy self. You dress your selves
He dresses him self They dress them selves.

Czas przeszły nie złożony.

I dressed my self i. t. d.

Czas przeszły złożony.

I have dreſs'd myſelf i. t. d. i tak we wszystkich trybach i czasach.

Słowo *muſt* má tylko czas téraźniéyszy, czasuie się náſtępuiącym sposobem.

I. muſt muszę	*We muſt* muśiémy
Thou muſt muſisz	*You muſt* muſicie
He muſt muſi	*They muſt* muszą.

Słowa nie osobiste są náſtępuiące *it thaws*, odwilża, *it ſnows* śniég pada, *it freezes* marznie, *it rains* deszcz pada, *it thunders* grzmi, *it hails* grad pada, *it blows* wietrzno iest, *it happens* przytrafiá się, *it follows* wyniká, *it concerns* interesuie, *it behoves* należy, *it ſeems* z daie się, *it is* iest, *there is* iest.

Czasują się té słowa iak osobiste, ale w trzeciéy tylko osobie.

Słowa nie foremne, które czasu przeszłego nie złożonego i Imieſłowu nie maią na *ed* i inaczéy czas przeszły nie złożony, a inaczéy Imieſłów są náſtępuiące.

Bez okoliczny. Niezłożony. Imieſłów.

To Be bydź	*was*	*been*
Bear znośić	*bore*	*born*
Beat bić	*beat*	*beat beaten*
Begin poczynać	*began*	*begun*
Bid rozkazywać	*bid bade*	*bid bidden*
Bite ukąsić	*bit*	*bit bitten*
Blow dąć	*blew blowed*	*blown*

Break

To Break łamać	*broke*	*brake*	*broken*
Chide strofować	*chid*	*chid*	*chidden*
Chooſe chcieć	*chooſe*	*chooſen*	
Cleave szczepać	*cleft clove*	*clave*	*cleft cloven*
Come przyyśdź	*came*		*come*
Dare śmieć	*durſt*		*dared*
Die umrzeć	*Died*		*Dead*
Do czynić	*dit*		*done*
Draw ciągnąć	*drew*		*drawn*
Drink pić	*drank drunk*		*drunk*
Drive wygnać	*drove*		*driven*
Eat jeśdź	*eat*		*eat eaten*
Fall upaśdź	*fell*		*fallen*
Fly latać	*flew*		*flown*
Forget zapomnieć	*forgot*	*forgot*	*forgotten*
Forſake opuścić	*forſook*		*forſaken*
Freeze marznąć	*froze*		*frozen*
Get nabydź	*got*		*got gotten*
Give dadź	*went*		*gone*
Grow rosnąć	*grew*		*grown*
Hew odcinać	*hewd*		*hewn*
Hide kryć	*hid*		*hid hidden*
Hold trzymać	*held*		*held helden*
Know umieć	*knew*		*known*
Lie leżeć	*lay*		*lain*
Load ładować	*loaded*		*loaden*
Mow kosić	*mow'd*		*mow'd mown*
Ride jechać konno	*rid rode*	*rid*	*ridden*
Ring dzwonić	*rang rung*		*rung*
Riſe wstać	*roſe*		*riſen*

To Run biegać	*ran*		*run*
See widzieć	*ſaw*		*ſeen*
Seeth zaprawiać	*ſeeth'd*		*ſodden*
Shake wſtrząść	*ſhook*		*ſhaken ſhook*
Shear ſtrzydz owce	*ſhore*		*ſheared ſhorn*
Shew ſhow pokazać	*ſhew'd*		*ſhow'd ſhown*
Shoot ſtrzelać	*ſhot*		*ſhot ſhotten*
Shrink ſkulić ſię	*ſhrank*		*ſhrunk- ſhrunk*
Slay zabić	*ſlew*		*ſlain*
Slide ślizgać ſię	*ſlid*		*ſlidden*
Smite uderzyć	*ſmote*		*ſmit ſmitten*
Sow ſiać	*ſowed*		*ſown*
Speak rozmawiać	*ſpoke*	*ſpake*	*ſpok'en*
Steale kraśdź	*ſtole*	*ſtolen*	*ſtole*
Strive uſiłować	*ſtrove*	*ſtrived*	*ſtriven*
Swear przyſięgać	*ſwore*		*ſworn*
Swell nadymać	*ſwelled, ſwell'd*		*ſwoln*
Swim pływać	*ſwam*	*ſwum*	*ſwum*
Take brać	*took*		*taken*
Tear rozdzierać	*tore*	*torn*	*tore*
Trive ſzczęścić ſię	*throve*	*thrived*	*thriven*
Throw rzucać	*threw*		*thrown*
Tread chodzić	*trod*		*trodden*
Wear używać	*wore*		*worn*
Weave ſplatać	*wove*		*woven*
Write piſać	*writ wrote*		*Wrote written*
Beſtow rozdawać	*beſtowed*		*beſtowed beſtown*
Crow piać iak kur	*crew*		*crowed*

Słowa nieforemné maiące iednakowo czas przeszły nie złożony i Imieſłów.

Bez-

Bez okoliczny. Imieſłów i czas przeſzły.

To *Abide*	mieſzkać	*abode*
Awake	obudzać ſię	*awoke*
Bend	nachylać	*bent*
Bereave	ogołacać	*bereſt*
Beſeeth	profić	*beſought,*
Bind	związać	*bound*
Bleed	puścić krew	*bled*
Breed	zapłodzić	*bred*
Bring	przynieść	*brought,*
Build	budować	*built*
Burn	palić	*burnt*
Burſt	rozpuknąć ſię	*burſt*
Buy	kupić	*bught*
Caſt	rzucać	*caſt*
Cath	łowić	*caught*
Clingh	przylgnąć	*clung*
Creep	czołgać ſię	*crept*
Coſt	koſztować	*coſt*
Curſe	przeklinać	*curſt*
Deal	kupczyć	*Dealt*
Dig	wydrążać	*dug*
Dream	śnić	*Dreamt*
Dwel	mieſzkać	*dwelt*
Feed	paść	*Fed*
Feel	czuć	*Felt*
Fight	Walczyć	*fought*
Find	znaleśdź	*found*
Flee lub *Fly*	uciekać	*fled*
Fling	ciſkać	*flung*

To Fraight	ładować	*fraught fraighted*
Geld	wyrzezać	*gelt*
Gild	złocić	*gilt*
Gird	opasać	*girt*
Grind	mleć	*ground*
Hang	obwiesić	*hung hang'd*
Have	mieć	*had*
Hit	udérzyć się	*hit*
Hurt	udérzyć	*hurt*
Keep	strzedz	*kept*
Kneel	uklęknąć	*knelt kneeled*
Lay	położyć	*layd*
Lead	prowadzić	*led*
Leave	zostawić	*left*
Leap	podskakiwać	*leapt*
Lend	pożyczyć	*lent*
Let	dopuścić	*let*
Light	zaświecić	*light, lighted*
Lose	gubić	*lost*
Make	czynić	*made*
Mean	znaczyć	*meant*
Meet	zdybać się	*met*
Pay	Płacić	*paid*
Put	kładź	*put*
Read	czytać	*read*
Rend	rozdziérać	*rent*
Say	mówić	*said*
Seek	szukać	*sought*
Sell	przedawać	*Sold*
Send	posyłać	*sent*

To Set	umieſzczać	*ſet*
Shed	rozlewać	*ſhed*
Shine	świecić ſię	*ſhone ſchined*
Shred	ſiekać	*ſhred*
Shoe	wzuwać ſię	*ſhod*
Shut	zamknąć	*ſhut*
Sit	ſiedzieć	*ſat*
Sleep	ſpać	*slept*
Sling	rzucać z procy	*slung*
Slink	wymknąć ſię	*slunk*
Slip	wyśliznąc ſię	*slipt.*
Slit	rozczepiać	*slit*
Smell	wąchać	*ſmell*
Speed	udać ſię gładko	*ſped*
Spell	zgłoſkować	*ſpelt*
Spend	ſzafować	*ſpent*
Spill	rozlewać	*ſpilt*
Spin	prząść	*ſpun*
Split	rozſzczepiać	*ſplit*
Spread	roznieść	*ſpread*
Spring	wytryſkać	*ſprung.*
Stamp	bić nogą	*ſtampt*
Staud	ſtać	*ſtood*
Stick	przylgnąć	*ſtuck*
Strip	obnażyć	*ſtript.*
Sweat	potnieć	*ſweat*
Sweep	wymiatać	*ſwep*
Sting	ukłóć	*ſtung*
Stride	przeſtąpić	*ſtrode*
String	nawlec na nić	*ſtrung*

To Teach	uczyć	*taught.*
Tell	powiadać	*told*
Think	myślić	*thought*
Thruſt	popchnąć	*thruſt thruſted*
Weep	płakać	*Wept*
Whip	smagać	*whipt*
Wind	kręcić	*wound*
Work	robić	*wrought*
Wring	wykręcać	*wrung*

O innych częściach mowy, w trzeciéy części Grammatyki mówić będziemy.

CZĘSC TRZECIA

O ſkładni, czyli o należytém wyrazów ułożeniu.

ROZDZIAŁ I.

O Przedimku

1. Przedimek pewny kładzie się, o kiedy się rzecz jaka wyſzczególnia *np. the city of Paris* miaſto Paryż.
2. Przed przymiotnikami liczebnemi położonemi po swych Rzeczownikach, kiedy te rozróżniają monarchów jednonmiennych *np. George the third* Jerzy trzeci.

3. Kładzie się i powtárzá się przed przymiotnikami w stopniu wyższym i naywyższym położonemi, kiedy wyrazy Angielskie tłómaczą się w Polskiém przez *im więcéy, tym więcéy, tym mniéy*, lub podobnie *np. the longer we live, the more we learn.* im więcéy żyiemy, tym więcéy uczemy się. Lecz kiedy wiele będzie przymiotników drugiégo stopnia Przedimek kładzie się tylko przed pierwszym i ostatnim: *The richer, greater and more independent we grow, the more we commonly neglect our friends.* Im możnieyszemi, bogatszemi i nie podległeyszemi staiemy się, tym pospoliciéy zaniedbywamy naszych przyiaciół. Przed przymiotnikami zaś stopnia naywyższego prawie zawsze się kładzie *np. Europe is the smallest part of the world*, Europa iest naymnieyszą cząstką świata.

4. Przed Przymiotnikami liczby mnogiéy położonemi rzeczownie, osobliwie gdy się domyślić potrzeba *men* ludzie *np. the penitent are acceptable to God*, Pokutuiący podobaią się Bogu.

II. Przedimek nie pewny kładzie się, 1° kiedy się rzecz nie wyszczególnia *np. a friend in need is a friend in deed.* Przyiaciel w potrzebie iest przyiacielem w rzeczy saméy.

2. Między temi przyſłówkami i Rzeczownikami *ſo, as, too;* między przymiotnikami *what, ſuch, many, never,* i Rzeczownikami; między tym Rzeczownikiem *half* połowa i miarą, którey połowę oznacza, np. *He is ſo fine a man* on ieſt tak piękny człowiek; *w hat a noiſe*, co za zgiełk *In half an hour hence* o pół godziny ztąd.

3. Kładzie ſię między Rzeczownikiem i Przyimkiem *of* kiedy ſię czyni porównanie np. *he is a devil of a child* Djabeł to ieſt z tego dziecka *he is a ſaint of a man* Swięty to ieſt człowiek. W Polſzczyznie dobrze ſię na ten czas wyraża tym ſpoſobem, to ieſt djabeł nie dziecie, to ieſt Swięty nie człowiek, i podobnie.

III, Żaden ſię Przedimek nie kładzie, 1. przed imionami właściwemi ludzi, części świata, Króleſtw, miaſt i. t. d. np. *Peter is gone abroad* Piotr wyſzedł.

2. Kiedy ſię mówi o rzeczach w powſzechności wziętych np. *Neceſſity is the mother of in-vention* potrzeba ieſt matką wynalazku.

3. Przed imionami cnót, wyſtępków, namiętności, ſztuk, umieiętności, gry np. *chaſtity, modeſty and humility are lovely virtues* czyſtość ſkromność i pokora ſą to miłe cnoty.

4. Przed zaimkami np. *his is theebſt Knife*, iego nóż ieſt náylepſzy.

RO-

ROZDZIAŁ II.

O Imieniu

Imié jeſt albo rzeczowné, albo przymiotné: nad obudwóma tu te tylko uczyniemy uwagi, które ią potrzebnieyſzé poczynaiąc od Rzeczowników.

I. Kiedy będzie wiele Rzeczowników należących do iednéy rzeczy położonych w przypadku drugim dość ieſt znak iégo raz położyć *of np. He is Profeſſor of Phyſick, Anatomy, Aſtronomy*, Jeſt nauczycielem Medycyny, Anatomii, Aſtronomii: Lecz częſtokroć Anglicy opuſzczaią ten znak, i kładą rzeczownik, któryby ſię miał kłaśdź w drugim Przypadku przed tym od którégo ieſt rządzony, a w ten czas można uważać ie niby zroſłé w ieden wyraz. Przełożenie to ieſt bardzo częſté, oſobliwie iednak kiedy oba rzeczowniki do iednéy rzeczy należą, lub kiedy ieden z nich wyraża rzecz zrobioną, a drugi rzecz, z którey ſię owa robi *np. London city* zamiaſt *the city of London* miaſto Londyn, *a gold box* zamiaſt *a box of gold*, puſzka złota. W Polſzczyznie na ten czas albo rozdzielnie oba rzeczowniki w iednym kładą ſię przypadku, albo piérwſzy zamienia ſię na Przymiotnik.

Jeśli jeden rzeczownik wyraża dzierżawcę a drugi rzecz dzierżaną, czyni się to przełożenie ale dzierżawcy dodaie się *'S* z odcinkiem. *np. the king's palace*, Pałac Królewski, i choćby ich wiele było, każdemu takież, *S* dodać trzeba *np. my mother's father's, unkle's, sister's, brother's, hat was lost*, Kapelusz moiéy Matki, Oyca, Stryia, Siostry, Brata był zgubiony.

Lecz kiedy się dzierżawcy dodaią, zaszczyty iego dzierżaw, lub godności, a wiele ich iest, dosyć iest dodać *'S* ostatniému *np. The king of England, Ireland and Scotland's army.* *Woysko Króla Anglii, Hibernii i Szkocyi.*

Toż *'S* dodaie się, kiedy iest opuszczony Rzeczownik *house* dom *np. I have dined at my sister's*, iadłem obiad u moiéy siostry, to iest: w iéy Domu.

Poetowie opuszczaią to *'S* jeśli rzeczownik, któremuby się dodać powinno było, kończy się na *S np. When Phebus rays had pierced the trem bling trees.* Kiedy słoneczne promienie przeniknęły drżące drzewa.

Rzeczowniki liczby mnogiéy nie kończące się na *S*, częstokroć w przypadkach wyrażonych dobiéraią *ie* bez odcinka *np. the womens favorite.* Faworyt niewiast; kończące się zaś na *y* w liczbie mnogiéy albo dobiéraią *'S* z odcinkiem, albo *y* zamieniają

ią

ią na *ies np. his Majeſties* albo *his Majeſty's revenues*, dochody J. K. Mci.

Naoſtatek zawſze kiedy ſię domyślić potrzeba rzeczownika w drugim przypadku położonego, dodaie ſię *'S* choćby razem znaydowało ſię *of*; bo na ten czas do innego rzeczownika należy *of*, a do innego *'S np. there is ſome thing in this diſcourſe, that differs with ſome paſſages of laſt thursday's.* domyślić ſię potrzeba *diſcourſe*, ieſt coś w tey rozmowie, co ſię różni od niektórych miéyſc rozmowy przeſzłoczwartkowéy.

Przypadek piérwſzy bądź Imienny, bądź Zaimkowy kładzie ſię przed ſłowem. *Peter writes*, Piotr piſze.

Przypadek czwarty w mowie nie wiązanéy kładzie ſię poſpolicie po ſłowie. w Wierſzu zaś częſtokroć przed ſłowem *np. My brother ſpeaks French*, Móy brat mówi po Francuzku, *Two vaſt recompenſes may well his courage move*, Dwie wielkié nadgrody mogą zachęcić iégo odwagę.

Kiedy przypadek piérwſzy ieſt zbiorowy, ſłowo czaſem ſię kładzie w liczbie poiedyńczéy a czaſem mnogiéy *The publick was advertiſed* albo *were advertiſed*. Powſzechność była oſtrzeżoną.

W pytaniu, przypadek piérwſzy kładzie ſię po poſiłkowém, albo po ſamém ſłowie jeśli poſiłkowégo niemaſz. *np. where are they,*

gdzie

gdzie ſą oni, ale już ſię o tém powiedziało w pierwſzéy części; toż ſamo między nawiaſami *np. ſoſtly* (*ſaid he*) powoli (rzekł). Naoſtatek Rzeczowniki częſtokroć zamieniają ſię na ſłowa dodaiąc znak *to np. milk* mléko, *to milk* doić.

II. Przymiotniki, choćby ich było náywięcéy, kładą ſię przed Rzeczownikami *np. He was a good carefull and honeſt man.* Był to dobry, ſtaranny, i uczciwy człowiek.

Lecz przymiotniki liczebné i inné cechowé położoné z Imionami Monarchów, także kiedy ſą celem mowy, kładą ſię po rzeczownikach *np. Alexander the great*, Alexander Wielki, *This is a day big with the fate of Cato and of Rome* ten to ieſt dzień ſławny loſem Katona i Rzymu. W wiérſzu częſtokroć kładzie ſię po rzeczowniku *np. My love your claim inviolate ſecures*, Moiá miłość zabeſpiecza twoię chęć nie-zgwałconą.

Stopień drugi ma po ſobie przyimek *than np*, *My book is better than yours*, Moiá kſiążka lepſzá ieſt, aniżeli twoiá.

Stopień náywyżſzy ma po ſobie *of* jeśli zaś to z czém ſię porównanie czyni, ieſt imieniem zbiorowém ma *in np. He ſings the beſt of uſ all*, on náylepiéy ſpiéwa ze wſzyſtkich nas. *He is the moſt couragious ſoldier in the company*, on ieſt náyodważniéyſzym żołnierzem w chorągwi.

Kiedy się porównanie czyni między dwóma, lepiéy się kładzie stopień drugi jak naywyższy *n. p. This is the better boy of the two.* Ten z obudwu iest naylepszy chłopiec. Jak się robią przymiotniki z rzeczowników lub słów, i iaki rząd maią, czytanie naylepiéy nauczy.

ROZDZIAŁ III.

O Zaimku.

Mówiliśmy, iż Zaimki są osobiste, skazuiące, względne, dzierżawcze, i bezokoliczne; obaczmy teraz ich użycie.

I. Zaimki osobiste kładą się z słowami i nie powtarzaią się za każdém słowem, kiedy jeden Zaimek należy do wszystkich słów *np. We went and took a walk together,* poszliśmy i odprawiliśmy razem przechadzkę.

Kiedy się odpowiada na pytanie *who,* kto? dodaie się *it is np. who is there* kto tam iest, iestem ja *it is I.* W przeczeniu zaś w tychże okolicznościach lub kiedy się żadne słowo nie kładzie; *not* kładzie się przed Zaimkiem *n. p. it is not I.* to nie ja: *Will you come along with us,* czy nie poydziesz z námi *not I* nie, albo *I will not.*

II. Zaimki skazuiące służą do uniknienia powtarzania imion *n. p. which horse do*

you

you mean, o którym koniu mówisz, *it is this* o tym. *This* i *that* uprzedzone od *by* częstokroć maią wzgląd do czasu, *np. by this we began to grow merry*, od tego czasu zaczeliśmy się rozweselać.

III. *That* kiedy jest odnośne częstokroć nie kładzie się wyraźnie, ale często go domyślić się trzeba. *n. p. the man I saw*, człowiek, któregóm widział. Lecz kiedy się kładzie wraz po zaimkach skazujących *he, she, they, them, those, these* kładź ie potrzeba wyraznie *n. p. he that saluted me* ten, który mię pozdrowił; toż samo, kiedy iest piérwszym przypadkiem słowa wraz następuiącego, *np. the bird that flew big heft* ptak, który latał náywyżéy.

Who iest zawsze odnośne do osob, i kiedy znaczy dzierżawę ma drugi przypádek *whose; np. whose book is this*, czyia to iest kśiążka.

Which jest odnośne do Duchów, Zwierząt, i rzeczy nie żyiących *n. p. her soul which is now in the presence of God*, jey Dusza, która téraz iest w obecności Boga.

That kładź się może na miéyscu *who* i *which*; ale na ten czas, ieśli przypáda kładź ie w przypadku drugim, trzecim lub szóstym, znak Przypadku kładź potrzeba na końcu *n. p. The man that you spoke so well of*. Człowiek, o którym tak dobrze mówiłeś

Podo-

Podobnie się czasem kładą *who* i *which what n. p. who do you speak of*, o kim mówisz.

Ever i *soever*, zrastaią się z *who*, *Which*, *what np. who eves you please*, którykolwiek chcesz.

What kładzie się czasem zamiast *that*, *which np. what you say is true* to, co mówisz, iest prawda.

Soever czasem się z niém kładzie złączone, a czasem oddzieloné *n. p. in what soever condition I be*, w akim kolwiek stánie będę, abo *in what condition soever I be*.

It kiedy się kładzie, namieniło się w drugiey części, teraz tylko dodamy, iż to służy za Przypadek piérwszy słowóm nie osobistym. *np. it mows* śnieg pádá, i kładzie się po niektórych słowach pochodzących od Imion *n. p. she paints it*, udaie się za świętą. Czasem ieszcze należy do dziecka, lub w żarcie do człowieka porównywaiąc go z Dzieckiem. *n. p. it eats heartily*, ie serdecznie, *it is a pity it left the cradle yet* szkoda, że opuścił kołyskę.

IV. Zaimki dzierżawcze złączné są takośmy iuż powiedzieli. *my, thy, his, her, our, your, their.*

Kiedy się mówi z wykrzyknieniem do kogo, Zaimek złączony nie używa się *n. p. yes, Father*, tak iest móy Oycze.

Wszyst.

Wſzyſtkim zaś tym Zaimkóm: dla więkſzéy wydatności dodáie ſię częſtokroć *ſelf*, a to iuż wraz kładąc Zaimek po pierwſzym przypadku, iuż nie. *n. p. The king kim ſelf was at the head af is army.* Sam Król był na czele ſwégo woyſka. *I have ſeen him my ſelf*, ſamem go widział.

My i *thy* położoné przéd Rzeczownikami poczynaiącemi ſię od Samogłoſek zamieniaią czaſém na *mine thine n.p. shuthine eyes* zamkniy twé oczy.

Mówi ſię także *it is my own ſelf*, iam to ſam, *you your own ſelves were with him*, ty ſam byłeś z nim.

Zaimki dziérżawczé rozłączné kładą ſię ſamé *n.p. w hoſe book is this.* czyjá to ieſt kſiążka *it is mine* moiá.

Częſtokroć zaimek ten ſtaie ſię niby rzeczownikiem i dobiéra znak *of np. he is a friend of mine* ieſt to móy przyjaciel.

Te Zaimki położoné w raz po zaimkach oſobiſtych, a złączoné z niemi przez ſpóynik *or* abo *and* znaczą to wſzyſtko co należy do iakiéy oſoby. *np. I have power over him and his*, mám władzę nad nim, i nad wſzyſtkiém, co do niégo należy.

V. Zaimki bez-okoliczné, iakie ſą *all, any, ſome*, rządzą Przypadkiem drugim *n. p. all of us* wſzyſcy z nas.

RO.

ROZDZIAŁ IV.

O Słowie.

Mówiąc o Słowie wzgląd mieć będziemy, 1: Na użycie czasów, 2. Słów posiłkowych, 3. Na ich rząd, czyli składnią.

I. Czas teraźniejszy kładzie się czasem zamiast przeszłego *n. p. as she was going, he meets her, strips her, and ties her to a tree.* gdy ona szła, nadybał ią, złupił i uwiązał do drzewa. Oznaczając zaś dzień albo godziny kładzie się zamiast przyszłego *n. p. I leave Paris next week* wyiadę z Paryża przyszłego tygodnia.

Kiedy się określa czas zupełnie przeszły, używamy czasu przeszłego niezłożonego *n. p. I met him yesterday in Luxembourg.* Nadybałem go dnia wczorayszego w Luxemburgu.

II. Posiłkowé *to do* używa się jakośmy już namienili w pytaniu i przeczeniu, wyiąwszy tylko kiedy się pytamy, albo przeczemy przez inné słowo posiłkowé. *n. p. Do you read* czytałzli, *I do not* nie czytam; takoż kiedy chcemy dodadź mocy słowu, osobliwie zastanawiaiąc się nieco nad *on. p. I really do forget what I had to tell you.* Wrzeczy saméy zapomniałem com miał mówić Waćpanu.

Nad

Had położone na początku wyrazów częstokroć znaczy *żeżeliby, gdyby* opuszczone, *n.p. The lamb thy riot dooms to bled to day; had he thy reason would he skip and play.* Baranek, którego twoie obżarstwo dziś na śmierć skazuie, gdyby on miał twóy rozum skakał żeby i igrał. Podobnie i inné znaki czasu przeszłego. *Scha Shall i will* są znakami czasu przyszłego, lecz ażeby wiedzieć kiedy użyć, uważać potrzeba, że *shall* znaczy potrzebę, powinność. *Will* zaś wolą i obiór.

Kiedy się pytamy przez piérwszą osobę liczby pojedyńczéy a mówiémy z osobą wyższą, albo mówiąc z równą chcemy bydź grzecznemi, potrzeba używać *shall*, dla oznaczenia podległości, posłuszeństwa woli czyli rozkazóm tégo z którym się rozmawia, zostawuiąc mu zupełné rozrządzenie *n. p. Shall I come to morrow.* mam że przyyśdź dnia iutrzéyszégo.

Od powiada się zaś przez *do* uczyń, albo *you may* możesz.

W tych samych zaś okolicznościach pytaiąc się przez drugą osobę użyć potrzeba *Will. n. p. Will you come to morrow*, czy zechcesz Waćpan przyyśdź dnia jutrzéyszégo. Grzeczniéy zaś odpowiada się *I shall* aniżeli *I will.* przyydę.

Pyta-

Pytaiąc się przez trzecią osobę używamy *shall* albo *will* podług różnych okoliczności potrzeby, albo woli, którą wyrazić chcemy. *n. p. Shall he come*, czy przyydzie, ieśli przyyśdź musi. Mogę zać odpowiedzieć *he shall*, ieśli mowa iest o osobie, którey wolą przymusić mogę, inaczey odpowiedzieć trzeba, *he will*. Obaczmy na to przykłady z zastanowieniem się nad niemi.

Shall I come czy każesz mi Wacpan przyyśdź.

Do. albo *you may* przyidź albo możesz (wola odpowiadaiącego) *Will you come?* chcesz Wacpan przyiśdź.

I shall będę znał mym obowiązkiem (podległość odpowiadaiącego)

Will he come? czy przyidzie ?

He shall musi przyyśdź (wola odpowiadaiącego i przymuszenie wolności.)

Shall he come, czy każesz mu przyyśdź, *He shall* Będzie musiał (Wola odpowiadaiącego i przymuszenie wolności).

Will he come. czy przyydzie. *I believe he will* Rozumiem, że przyydzie (wątpliwość woli).

Shall we come, czy każesz nam przyyśdź. *Do, you may*, przyidźcie, możecie.

W wyrazach twierdzących i przeczących kiedy się mówi oboiętnie naśiępuiące prawidła mieć w pamięci potrzeba, w pierwszey

wszéy osobie *shall* znaczy oznáymienie. *Will* obietnicę, pogróżkę, rozkaz albo zakaz, a przeciwnie w drugiéy i trzeciéy osobie. *Shall* znaczy obietnicę, pogróżkę rozkaz albo zakaz *Will* oznáymienie.

Względem zaś rzeczy nie żyiących, iako te niemogą bydź przymuszone, i woli nie maią, a mówimy o nich pospolicie w trzeciéy osobie. *Will* znaczy to, co się stać ma, *shall* zaś obietnicę *n. p. It will rain to day* będzie dziś deszcz padał, *His last words shall always be fresh in my memory*, Jego ostatnie słowa będą mi zawsze przytomne w pamięci.

III. *Let* prócz tego, że iest znakiem Trybu roskazuiącego złączone z *never* lub *ever tak* się wyráżá po Polsku, iako się widzieć daie w przykładach. *Let him come never so late* Jakożkolwiek pozno przyydzie *Let him be ever so rich* niech sobie będzie iakożkolwiek bogatym.

IV. *May* i *can* używaią się z tą różnicą, że *May* znaczy moc określoną, warunkową, albo dopuszczenie, *Can* moc zupełną, i tak gdyby się pytano, *Can you do this*, czy możesz to uczynić, to samo by znaczyło, iák gdyby się spytano, czy iesteś w stanie uczynienia tégo, albo czy masz moc uczynić to. Lecz gdyby rzeczono *May I do this?* czy mogę uczynić to, znaczyłoby to

niby

niby mogeż to uczynić bez urazy twoiéy, albo podoba ci się, ażebym to uczynił?

Jeśli odpowiada na piérwsze pytanie *I can* znaczy się, że ieſtem w ſtanie, albo niam moc czynienia, lecz ieśli się odpowiada *I may do it.* Znaczy, mogę to uczynić, podobno uczynię, lecz nie mówi się, że zapewnie uczynię. Z kąd kiedy moc czynienia ieſt nie wątpliwá używamy *Can* w przeciwnym zaś przypadku *May.*

May kładzie się ieſzcze na mieyſcu *Let* życząc dobrégo lub złégo, *n. p. May God have mercy over us.* Niech Bóg má miłoſierdzie nad nami.

Might i *could* kiedy się używać maią łacno się wyrozumieć może z tégo, cośmy mówili o *May* i *Can.*

V. Względem użycia *should* i *would* obacz cośmy mówili, w względem *shall* i *will,* Tu tylko dodam, że *would* położone ſamo częſtokroć znaczy dałby Bóg, albo chciałby Bóg, *Would I were inheaven* dałby Bóg, żebym był w Niebie.

VI. *Ought* ieſt iednym z czaſów przeſzłych ſłowa *to owe* bydź powinnym: bo to ſłowo ma ich dwa *owed* i *ought.* Piérwſzy prawie zawſze ieſt używanym, kiedy idzie o dług pieniężny lub inny iakiéy rzeczy, w którym przypadku drugi się nigdy nie używa; tak dalece, że się zdaie, iż zwy-

czaj

czáy zupełnie go poświęcił trybowi oznáymuiącemu możność, którego on iest znakiem. Zawsze on iest nieodmiennym, i używa się gdy chcemy wyrazić co powinni iesteśmy, lub powinni byliśmy czynić, i zawsze ma po sobie przyimek *to np. He ought to be here himself*, on był powinien sam tu się znáydować.

Should, które oznacza także powinność, kładzie się często na iego miéysce, chociaż to nie oznacza tak ściśléy powinności.

Przestroga. Słowa té posiłkowé oszczędzaią powtarzanie słów w odpowiedziach: *np. Do you love* czy kochasz, *I do* kocham. *Did you love* czy kochałeś, *I did*. Uważać tylko potrzeba, że też same słowa posiłkowé i w tychże czasach używać się powinny w odpowiedziach, które, i w których czasach użyté były w pytaniach.

Składni rządu słów wyłuszczenie do słównika raczéy iak do Grammatyki należy; ponieważ u Anglików przypadek się od przypadku nie różni, wyłączywszy niektóre zaimki, iak tylko przez przyimek; a ztąd tyle można rachować przypadków, mówiąc ściśle, ile przyimków. Byłoby zaś rzeczą bardzo długą dawać prawidła, które słowo z iakiemi i w iakiém znaczeniu kładzi się może przyimkami: bo tém samém obiąćby potrzeba wszystkié okoliczności,

czności, do których znaczenia służą przyimki. Czytanie Słowników i innych książek i obcowanie tégo nauczy. Dodamy tylo ieszcze, że słowo *to be* położone bądź osobiście, bądź nie osobiście, w czasie téraźniéyszym, lub przeszłym nie złożonym, kiedy się po nim kładzie tryb bezokoliczny własny tegoż lub innégo słowa, wyraża powinność nie iakąś, i tłómaczy się w Polskim przez posiłkowé, *mam, miałem, n. p. I am to be at Paris to morrow* Mam bydź iutro w Paryżu. *It was to be my turn* miała bydź moia koléy.

ROZDZIAŁ V.

O Imieśłowie.

Dwa są Imieśłowy u Anglików, iakośmy w czasowaniach widzieli czasu téraźniéyszégo, i przeszłégo.

Imieśłów czasu téraźniéyszégo kończy się zawsze na *ing*, i może się kłaśdź, albo rzeczownie, albo przymiotnie. Gdy się kładnie czy rzeczownie czy przymiotnie, służy mu to, cośmy mówili o Rzeczownikach i Przymiotnikach, *np. We did not expect his coming*, nie czekaliśmy na iégo przybycie. *She is an ugly looking creature* szpetné to stworzenie.

Imiesłów czasu przeszłego w słowach foremnych kończący się na *ed* lub *d*, lub miasto *d* na *t*. Mówiliśmy iuż, kiedy się używa, tu tylko dodamy, że sposób mówienia biérnie bardzo iest częstym u Anglików, a czasem w cale osobliwy *np. I was told* mówiono mi, iak gdyby kto mówił, mówiony byłem. Po spolobach mówienia biérnych przyimek częstokroć kładnie się na końcu *np. There was nothing in it to be admired at.* Nic w tym dziwnego nie było.

Kiedy w Polskim języku używamy Imiesłowów, usłyszawszy, uyrzawszy i tym podobnych w znaczeniu czynném, do Imiesłowa czasu przeszłego Anglicy dodaią *hauing*; w biérnym *beeing*, który osobliwie ostatni w wiérszach prawie zawsze, a czasem i w prozie opuszcza się. *n. p. Some few by temp'rance taught aproaching slow. To distant fate by easy journeys go* Mało iest tych, którzy przez wstrzemięźliwość zlekka się zbliżaiąc, idą powolnym krokiem ku odległemu przeznaczeniu. (*being taught*).

ROZDZIAŁ VI.

O Przysłowkach.

Przysłowki wyrażaią rozmaite okoliczności, iako to przymiotu, twiérdzenia, przeczenia,

nia, wątpliwości, porównania, czasu, liczby, porządku, miéysca, rozbiérzmy ie z osobna.

1. Przysłówki znaczące przymiot kończą się pospolicie na *ly*, i náyczęściéy, ieśli słowo rządzi spadkiem czwartym, przysłowek kładnie się po spadku, lubo czasem lepiéy iest położyć go przed słowem po przypadku piérwszym, *n. p. he beat him ſeverely* Bił go okrutnie. *You baſely wrong my honour* Podłomyślnie czynisz mi krzywdę.

Ieżeli zaś słowo rządzi innym iakim przypadkiem przysłowek może się kłaśdź po albo przed przypadkiem *n. p. he degenerated baſely from his father* albo *he degenerated from his father baſely* nie godnie się odrodził od Oyca swoiégo.

2. Przysłowki znaczące twiérdzenie, które się kończą na *ly* toż samo maią miéysce w mowie co i poprzedzające, ieżeli ieden tylko z náyduie się przysłowek; lecz ieżeli razem będzie przysłowek znaczący przymiot, ten zamienić potrzeba na Imie i na końcu położyć tak *n. p.* nie dobrze by było powiedzieć *he certainly beat him ſeverely* w rzeczy saméy bił go bardzo surowo, ale *he certainly beat him in a ſevere manner.*

Yes tak, kładnie się pospolicie na początku. *Indeed* iuż na początku, iuż po słowie, iuż we śrzodku.

3. Przysłowków znaczących przeczenie widzieliśmy po części użycie w czasowaniach; obaczmy téraz, że *not at all* zgoła nie; czasem się z nayduie odłączoné, i w ten czas *at all* kładnie się na końcu *n.p. he will not come at all* zgoła nie przyidzie, ale kiedy nie iest odłączoné kładnie się wraz po słowie posiłkowém *n. p. He would not at all write it* niechciał zgoła tégo pisać.

Not maiąc po sobie *that* może się kluśdź przed spadkiem piérwszym znacząc przeczenie *n. p. not that I say* Nie mówię że. *No body* znaczy żaden, i może mieć złączoné lub odłączoné *at all n.p. no body was here at all* abo *no body at all was here* nikt tu nie był.

Przestroga. Uważać potrzéba, kiedy się u Anglików używa *not* a kiedy *no*. Piérwszego Przysłowka użycie pokazało się dosyć w czasowaniach, o drugim więc namiénie-my. *No* kładnie się po słowie nie osobistém *there is* przed Imiesłowem czasu téraźniéyszégo, á na ten czas ono staie się niby przymiotnikiem a Imiesłów Rzeczownikiem *n. p. There is no reading for want of light* żaden nie czyta bez światła. Toż samo gdy się kładnie przed jakiémkolwiek imieniem *n.p. it is no wonder*, to nie dziw.

Kiedy

Kiedy się pytamy z powątpiwaniem używamy *No*, nie zaś *not n.p. will you do it or no?* uczyniſz to czy nie? a w ten czas w odpowiedzi czaſem się powtarza przyſłowek dla większéy wydatności *n. p. no ſ will not* nic nie uczynię.

4. *As* przyſłowek porównywania powtárza się częſtokroć, gdy w Polſkim wypada tak, iak, *n. p. He is as ſtrong as Hercules*, ieſt tak mocnym, iak Herkules; a czaſem piérwſzé ieſt domyślné *n. p. His ſoul is great as Cæſar's* Jégo duſza tak ieſt wſpaniałá iak Cezara.

As na początku raz położoné oznacza czas, w którym się rzecz działa, lub dzieie, *n.p. as ſ was going down ſtairs*, kiedym ſchodził ze wſchodów; połączone zaś po *ſuch* zaſtępuie miéyſce zaimków *who* lub *that n.p. ſuch as are here are honeſt men* ci, którzy ſą tu, ſą ludzie uczciwi.

As gdy po niém idzie *to* albo *for* znaczy względem, co, do, *np. As for your brother, ſ'll take care of him* Względem Brata twoiégo będę miał o nim ſtaranie.

So ſłuży do uniknienia powtárzania wyrazu iednégo, lub kilku *n.p. You ſaid ſ was a rogue* Powiedziałeś na mnie, żem ieſt hultaiem. *Who told you ſo?* ktoż ci powiedział to? Położoné zaś przed *as* na miéyſcu *that* znaczy tak, ażeby *n.p. Do things*

so as not bing may be wantring, czyli tak ażeby nie brakło nic.

5. Względem przyſłowków czas znaczących uważać tylko potrzeba że *ago*, który oznacza kres iaki czaſu przeſzłego zawſze ſię kładnie na końcu *n. p. I have ſeen the king five years ago.* Już temu pięć lat, jakem widział Króla.

Still i *yet* chociaż oba służyć mogą, gdy ſię rzecz ściąga do czaſu teraźnieyſzego, iednakże gdy ieſt mowa o czaſie przeſzłym ſamo tylo *yet* kładź ſię może, *n.p. Is my brother here yet?* abo *ſtill?* czy ieſt ieſzcze tu brat móy? *Is my brother gone away yet?* czy brat móy poiechał iuż?

6. Względem przyſłowków znaczących liczbę, uważać potrzeba, że gdy po nich idzie Imie liczby poiedynczéy wyrażaiące przeciąg czaſu, między niemi i Imieniem kładnie ſię Przedimek nie pewny *a*; *im* zaś przez wyrzutnią opuſzcza ſię *n. p. Once a week* raz w tydzień. Lecz gdy Imie ieſt liczby mnogiéy w ten czas przyimek *in* kładnie ſię wyraźnie, *n. p. Once in three days* raz, co trzy dni. *Twice in hunderd years* dwa razy, co ſto lat. Uważać zaś potrzebá, że opuściwſzy przyimek w tym razie liczba ſię lat mieſięcy, i. t. d. powiększyła w miarę znaczenia Przyſłowka *np. Twice a hunderd years* dwieście lat.

7. Między Przyſłowkami znaczącemi okoliczność miéyſca, uwagi ſzczególniéyſzéy potrzebują, *Where* gdzie, *Here* tu, *there* tám, które ſię łączą i zraſtaią z przyimkami, a na ten czas *where* znaczy to ſamo co *which, here* co *this*, a zaś *there* co *that* położone z tymże przyimkiem *n.p. Where of I am perſwaded* o czém ieſtem przeświadczony. *Here at she ſaid*, na to rzekła. *there abouts* około tamtégo.

Po tym przyſłowku *where* przyimek *to* kładnie ſię częſtokroć na końcu, *n.p. Where do you go to?* dokąd idzieſz? *Ever* zaś i *ſoever* z nim zraſtaią ſię *n.p. I ſhall find him where ever* albo *where ſoever he be*, znaydę go, gdziekolwiek on będzie.

Z náyduie ſię ieſzcze przyſłowek *where withal* za co *n.p. I have not where withal buy it*, nie mam zaco tégo kupić.

ROZDZIAŁ VII.

O *Spoynikach.*

Między Spoynikami náyſzczególniéy uważać należy naſtępuiące.

And i, który choćby náywięcéy było Rzeczowników, abo ſłów przed oſtatnim tylko ſię kładnie *n.p. There was no body at home but my father, mother, ſiſter and couſin Betty.*

Nikogo nie było w domu, prócz mégo Oyca, moiéy Matki, moiéy Sioſtry i moiéy krewnéy Elżbiety. Między przymiotnikami zaś nie kładnie ſią, *n.p. He was a brare ſtout claver haud ſome man.* Był to człowiek waleczny, odważny, przyſtoyny, i piękny; Ale ſię częſtokroć kładnie między dwóma ſłowami, z których piérwſzé w Polſkim ieſt trybu rozkazuiącégo, á drugié bezokolicznégo oſobliwie gdy tamto piérwſzé znaczy poruſzenie á w ten czas w Angielſkim ięzyku, oba ſłowa kładną ſię w trybie rozkazuiącym *n.p. Go and fetch* pódź, przynieś.

Both ściąga ſię do dwóch abo więcéy oſób, lub rzeczy przed któremi ſię kładnie, i w ráz po piérwſzéy rzeczy lub oſobie kładnie ſię *and* i tyle razy powtarza ſię, ile ich będzie, *n.p. Both my uncle and aunt dined here* Móy ſtryi i moia ciotka iedli obiad tu. *Both you and he, and ſhe, and William were here.* Waćpan i on, i ona i Gwillelm byliście tu.

Either, or albo *neither nor* ani tak ſię kładną, iż náyprzód *either* po tém *or*, toż ſamo *neither* po tém *nor* kładnie ſię, lubo w Wiérſzu to ſię nie zachowuie *n.p. It is either my brother or ſiſter has done that* Brat to móy uczynił, albo Sioſtra. *I am ſure it is neiher you, nor I*, Pewny ieſtem, że to ani

ani Wacpan, ani ia. *Pleaſure or wrong, or rightly underſtood, our greateſt evil or our greateſt good* Roſkoſz lub złe lub dobrze wyrozumiana ieſt naſzém naywiękſzém złém lub dobrém.

ROZDZIAŁ VIII.

O Przyimkach.

Przyimki nie które ſą nieodzielné od innych części mowy inné ſą oddzielné. Opuściwſzy wiadomość o nieoddzielnych, ile że tę łacno z ſłowników i czytania mieć można, damy tu wiadomość o oddzielnych. Ta zaś wiadomość tym potrzebniéyſzá ieſt, że Imiona w przypadkowaniach Angielſkich nie odmieniaią ſię, iak tylo przez przyimki. Co więc w innych ięzykach czynią odmienné zakończenia Przypadków, abo Przedimków, to tu odmiana Przyimków; tak dalece, że mówic można, że tyle ieſt u Anglików przypadków, ile Przyimków. Do tégo wprawienie ſię w należyté ich używanie przytrudniéyſzé ieſt cudzoziemcóm.

Of znaczy dopełnienie i dla tégo można nazwać znakiem ſpadku drugiégo *n.p. the wife of James* Zona Jakoba; abo wzgląd między dwóma rzeczoma *n. p. what do*

you say of her; co o niéy mówisz? albo matéryą, z któréy się co robi *n. p. a coat of cloth* odzienie z sukna; albo przyczynę, *He died of the fever* umarł z febry. *Of, about on, concerning* czasem iedno znaczą *n. p. A treatise of, on, about, concerning, divinity*, Traktat Teologii.

About znaczy około, i czasem się kładnie przed nim *round n. p. The Boy twines about the oak* bluszcz wije się około debu. *He drew a circle round about him* Wykreślił koło około siebie; czasem miasto tégo przyimku kładnie się *all round n. p. We walked all round the garden* Obeszliśmy w koło ogród.

About położone między słowem *to be* a Imieslowem lub trybem bezokolicznym znaczy spósobienie się osoby do wykonania iakiéy rzeczy, *n. p. The king is about go ing in Flanders* Król w krótce ma wyiechać do Flandryi. *He is about, to go there*, w krótce ma się tám udać. Lecz gdy tenże tám przyimek kładnie się między słowem *to be* a rzeczownikiem lub zaimkiem odnośnym wyraża rzeczywiste działanie *n. p. My brother is about your letter* Móy brat wyprawuie List Waćpana.

Może on także znaczyć, względem *n. p. I Spoke to him about it*, Mówiłem mu względem tégo.

A na reſztę kładnie ſię przed wſzyſtkiemi przymiotnikami oznaczaiącemi ſtán dobry, lub zły oſoby iakiéy z iakiégokolwiek powodu *n. p. He is troubled about his mother* frafuie ſię o ſwoią Matkę.

To znaczy zmiérzanie do czégo bądź w rzeczy ſaméy, bądź w znaczeniu przenoſném, abo w porównaniu *n. p. He is not ready to come*, nie gotow ieſt przyiśdź, *They whipt him to death*, bili go aż do śmiérci. *He is nothing to his brother*, On niczém ieſt względem ſwégo brata.

Położoné po *As* znaczy względem, co, do *n. p. as to that* co do tégo. Uprzedzoné zaś od *w here* czyni pytanie bardzo zwięzłé *n. p. where to?* dokąd idzieſz?

To and fro, znaczy tám i ſám.

At kładnie ſię zawſze, kiedy ſię oznacza Stán na miéyſcu, i w tém ſię różni od *in*, że *in* bardziéy okrcśla miéyſce, aniżeli *at n. p. My brother is in the river*, Brat móy ieſt w rzéce. *My Brother is at the river* Brat móy ieſt u rzeki.

On i *upon* lubo zdaią ſię znaczyć iedno i tak nawet od ſamych mniéy oſtróżnych Anglików używaią ſię, iednakże *upon*, ponieważ ſkładá ſię z *up* i *on*, prócz znaczenia *on* ma ieſzcze znaczenie *up* to ieſt podnieſienia *n. p.* Dáymy, że kto trzyma talar bity w ręku, dobrze mu powieſz, *Throw that*

crown on the floor Rzuć ten talar na tło; ale źle powieſz, *Throw that crown upon the floor.* Przeciwnie zaś gdyby talar bity leżał na ziemi, dobrze byś powiedział, *put that crown upon the cheſt of drawers* położ ten talar na ſzafie; ale nie dobrze byś powiedział, *put that crown on the cheſt of drawers*, bo *on* podnieſienia znaczyć nie może. Wſzakże, kiedy ſię nie wy. ażа rzeczownik, zawſze ſię kładnie *on np. Put on your hat*, Włoż kapeluſz na głowę.

On położone po ſłowie ſamo znaczy dalſzy ciąg działania *n. p. Walk on* przechadzay ſię daléy.

Upon położone przed Imieſłowem lub rzeczownikiem ſłownym znaczy określenie czaſu *n. p. upon his going away* Gdy wyieżdżał. *Upon his arrival* przy iégo przybyciu.

Na koniec przyimek ten kładnie ſię przed rzeczoma, o które ieſt ſpór i z których ſię żyie, od których ſię zawiſło, i po wſzyſtkich ſłowach znaczących włożenié bądź właściwe, bądź przenośné.

From znaczy oddzielenie i przeciwi ſię tym przyimkóm *with* lub *to*, *n. p. He went from Paris to Verſailles*, Poiechał z Paryża do Wérſalu.

Czaſem *of* i *from*, iedno znaczą *n. p. He took me from* albo *of the ground* podniósł mię z Ziemi.

przy-

Przyimki *in* i *into*, tym się różnią, że *in* odpowiada na pytanie, gdzie, *into* na pytanie dokąd, *n. p. I saw my uncle walking in the garden*, Widziałem Stryia mego przechodzącego się po Ogrodzie. *Come out into the street*, Wyidźmy na Ulicę.

Lecz ieżeli imie oznaczaiące miéysce opuszcza się, kładnie się *in* nawet na pytanie dokąd *np. Let here come in* niech w niydzie ona.

In częstokroć ściąga się do czasu, gdy się oznacza, ile go upłyneło od iednégo kresu do drugiégo *n. p: He came to Paris in seven years after me*, Przybył do Paryża w siedm lat po mnie.

With iest przeciwnie *from* i znaczy społeczeństwo, zmieszanie, narzędzie, a czasem i przyczynę na miéysce *of np. Cut this with your knife*, utniy to swym nożem. *She died with hunger*, umarła z głodu.

Wyraża ieszcze okoliczność kłócenia się, bicia się, gniewania się, rozróżnienia się iednéy rzeczy od drugiéy przez iaki przymiot *np. He fought with his brother*, bił się z swym Bratem. *I am afraibd you are angry with me* obawiam się, czy się na mnie nie gniewasz. *The man with the long nose*, Człowiek z wielkim nosem.

With ieszcze kładnie się, pomiędzy przyimkami *in, out, off*, i. t. d. a Imieniem lub

zaim-

zaimkiem znaczącym osobę, lub rzecz z wielką wydatnością, i krótkością, chcąc wyrazić gniew, pośpiech i. t. d. *Out with him*, precz z nim.

Through kładnie się po słowach znaczących poruszenie zmysłowé, lub umysłowé, gdy się wyraża przebieżenie przez miéysce lub przeniknienie przez co, *np. Let earth un balanc'd from her orbit fly, Planet and suns rush lawless thro' the sky* Niech ziemia z gubiwszy równoważność uchyli się z swégo obwodu, Planety i słońca bez żadnego prawa błąkać się będą po Niebie.

Within używa się przed odległością miéysca, czasu, ceny, wieku, i. t. d. *Wersailles is within four leagnes of Paris*, Wersal iest o cztéry mile od Paryża; lecz gdy oznacza miéysce, w którém się zostaie, trzeba po nim zawsze położyć *in n. p. He is within in the room* Jest w Pokoiu. Wszakże mówiąc o granicach, o kreśleniu iakiéykolwiek rozległości można kłaśdź samo *within n. p. He is within the limits of that circle* Jest w obwodzie koła.

Without znaczy bez, albo zewnątrz, i w tym drugim przypadku, ieśli się wyraża miéysce, w którém zostaie się, dobiéra *in n. p. He came without me*, przyszedł bezemnie. *Is he with-out?* czy nie iest u siebie? *She is without in the street* Ona iest na ulicy.

By, kładnie się przed rzeczą, lub osobą przez którą się co dzieie, tak iak w Polskim przez; ściąga się iednak częstokroć do czasu *n. p. You must be here by break of day* Trzeba żebyś tu był o świtaniu. Kładnie się ieszcze między dwóma iednemi Imionami liczbowemi, lub innemi rzeczownikami *n. p. two by two* po dwóch; czasem znaczy, przy *n. p. Sit down by me* usiądź przy mnie.

Than, kładnie się po stopniu wyższym, iak Polskie niżeli, lub od, *n. p. nothing is more certain then that much*, nic pewniéyszego, iak że wiele i t. d.

Off i *away*, znaczą oddalenie, lecz *away* znaczy odleglèyszé lub gwałtowniéyszé tak *n. p.* mówi się *Take off your hat* Zdeymiy kapelusz. *Take away my Shoes* weź precz moie trzewiki. Używamy ieszcze tego przyimku, gdy wyrażamy chęć pozbycia się czego *n. p. Let us bring away sorrow* Piymy na odpędzenie smutku.

Na ostatek *away* po niektórych słowach znaczy ciąg działania, *off* zaś znaczy dokonanie *n. p. Let us play away* Gràymy daléy. *Drink it off* wypiy wszystko.

Up kładnie się po słowach znaczących podnieśienie *n. p. He lifted up a great stone* podniósł wielki kamień. Jeśli się zaś oznacza podnieśienie do pewnego kresu, idzie

po

po nim *to np..He lif ted the ſtone up to his knees* Podnioſł kamień aż do kolan. Kładnie ſię takoż po tych ſłowach, które znaczą iakiékolwiek działanie, w którém potrzeba, ażeby ſię coś podnioſło, tak *n, p. To womit up, to throw up, to caſt up, to bring up*, wyrzucić z ſiebie pokarm, ponieważ pokarm z żołądka podnoſi ſię, aby mógł wyiśdź przez gardło.

Up, gdy ma po ſobie *with*, znaczy zachęcanie do męſtwa *n. p. Up with your hearth*, mężnié ſię ſtáw; i dla tégo kładzie ſię zawſze po ſłowach zachęcania *n. p. to ſpirit up*, dodawać męſtwa. Kładnie ſię ono takoż po ſłowach znaczących uſtąpienie. *n. p- to yield up* uſtąpić; i po innych niektórych.

Up wards, iako złożone z *Up* i *wards* ku znáczy dążenie do Góry *n. p. When you Saw him, he was going down the ſtreet, but when I ſaw him he was going upwards*, Gdyś go widział, ſchodził z ulicy, ale gdym ia go widział, w chodził na ulicę. Położone przy liczbie znaczy przewyſzkę *n. p. There were upwards of three thou-Sand men*, Było tam więcéy nad trzy tyſiące ludzi.

Down, ma przeciwné znaczenie co *up: np. ſtop down* ſchyl ſię. *down wards* przeciwné *up wards*.

Out

Out, zrastáiąc się z słowem, przed którem się kładnie, znaczy przewyższenie *n. p. The fat her often out lives the son* Ociec częstokroć przeżyie Syna. Położone po słowie znaczy, że się wychodzi zmiéysca, albo się ogłasza co, albo się wystawuie na widok, albo że działanie iest dokonane, *n. p. to go out* wyiśdź. *to hang out* rozwiesić: *to give out* ogłosić. *to drink out* wypić. Wszakże ieśli się wyraża miéysce, z którégo się wychodzi, kładzie się po nim *of n.p. My Brother fell out, of the window*, Brat móy wypadł z okna.

Takoż po *out* idzie *of*, gdy znaczy ogołocenie iakiéy osoby z czégo, bądź przez chytrość, bądź przez szyderstwo, bądź innym iakim sposobem, albolitéż kiedy wyraża pobudkę, z któréy się co dzieie *n. p. He cheated you out of your money*, Wydrwił ci twoie pieniądze. *He did it out of malice*, uczynił to ze złości.

Above, położone po słowie *to be* znaczy na górze, *n. p. is my Mother above?* czy moia Matka iest na Górze? Z innemi słowami lub Imionami znaczy wyższość właściwą lub przenośną, *n. p. This bird flew above that*, ten ptak latał nad owym.

Below beneath, wyrażaią bycie iednéy rzeczy pod drugą, lub nie godność, *n. p. such scoundrels are below my notice*, Tacy hultaie

taie niegodni są moiéy znaiomości. *He is below stairs*, iest na dole.

Ower, kładnie się przed, i po słowach Położone przed słowami znaczy zbyteczność, lub przewyszkę, *n. p. He over heated himself*, bardzo się rozegrzał. Po słowach zachowuie toż znaczenie, lub wyraża dokonanie działania *n. p. We went to cards when dinner was over* Po obiedzie siedliśmy do kart. Powtórzone znaczy powtórzenie działania, *n.p. Read it over and over*, Czytáy to znowu i znowu.

Under znaczy pod *n.p. he gave it under his hand and seal*, Podpisał to swém Imieniem i pieczęcią.

Again, znaczy powtórzenie działania *n. p. Come again*, Przyidź znowu.

Back, znaczy to samo co *again*, lub wyraża okoliczność tyłu, *n. p. Go back* powracáy.

After znaczy to samo częstokroć co *for n.p. look after him* szukáy go; kładnie się takoż po słowach znaczących żądze *n. p. to languish after some thing*, wzdychać za czém.

Along znaczy wzdłuż, i ciągnienie dalsze działania *n. p. Go along*, idź daléy.

O WYKRZYKNIKACH.

Wykrzykniki są.

Ah!	Radości	
O! o that!	Zgody.	
Oh!	Boleści	*Alaś!*

Alas!	Politowania
Fy!	Obrzydzenia
Hey!	Podziwienia
Hush!	Milczenia.

SPOSOB.

Zaczynania listów podług stopnia i godności Osob, do których się pisze,

Do Króla	*Sire* abo *Sir* abo *Moſt Gracious Sovereign*, abo *May it pleaſe your Majeſty.*
Do Królowéy	*Madam*, abo *Moſt Gracious Sovereign*, abo *May it pleaſe Your Majeſty*
Do Xiążąt Synów Królewſkich.	*Sir* abo *May it pleaſe Your Royal Highneſs.*
Do Xiężniczek Córek Królewſkich	*May it pleaſe Your Royal Highneſs.*
Do Xiążąt i Xiężny.	*May it pleaſe Your Grace*
Do Margrabi, Hrabi, Podgrabi, i Pana wyſokiégo	*My Lord* abo *May it pleaſe Your Lordship*
Do ich Zón	*Lady*, abo *May it pleaſe Your Lady ship.*
Do ich Synów	*Sir* abo *Honoured Sir* abo *May it pleaſe Your Honour.*

Do

Do ich Córek	*Madam*, abo *May it please Your Lady Ship.*
Do Arcy-Biskupa.	*My lord*, abo *May it please Your Grace.*
Do Biskupa	*My Lord*, abo *May it please Your Lordship.*
Do Osób Duchownych	*Reverend Sir.*
Do Osoby Parlamentowéy	*May it please Your Honour.*
Do Generałów, admirałów, Półkowników, i innych Urzędników Woyskowych,	*Sir*, albo *Honoured Sir*, albo *May it please Your honour.*
Do Posłów Zagranicznych i Gubérnatorów Prowincyi	*Sir*, albo *May it please Your Exelleney.*
Do Konsyliarza Prywatnégo.	*Right Honoured Sir.*
Do niższych Urzędników.	*Sir* albo *Your Worship*,
Do Szlachty	*Honoured Sir.*

ZAPISY LISTOW.

Do Króla	*To his most Sacred Majesty*, abo *Toth King's most Excellent Majesty.*

Do

Do Królowéy	*To her moſt Sacred Majeſty*, albo *To the Queen's moſt, Excellent Majeſty.*
Do Synów, i Córek Królewſkich, Braci i Sioſtr.	*To his*, albo *her Royal Highneſs.*
Do dalſzéy Familii Królewſkiéy	*To his, her Higneſs.*
Do Xiążąt	*To his Grace the Dutcheſs of.*
DoXiężniczek	*To her Grace the Dutcheſs of.*
Do Margrabiów, Hrabiów, Podgrabiów i. t. d.	*To the Right Honourable the Marquis of. N., Earl of. N. Lord Viſcount F. — b, the Lord H — w.*
Do ich Zón	*To the Right Honourable the Marchioneſs of, the Lady Viſcounteſs of, Counteſs of Lady*
Do ich Synów	*To the Honourable Eſquire &c.*
Do ich Córek	*To the Right Honourable Lady &c.*
Do Arcy-Biſkupa	*To his Grace the Arch Biſhop.*
Do Biſkupa	*To the Right Reverend Lord Biſhop.*
Do Duchownych	*To the Reverend &c.*
DoPoſłów i Gubérnatorów	*To his Excellency N. Ambaſador, to Guvernor of.*

Do

Do Osób Parlamentowych	*To the Right Honourable Lord &c.*
Do Urzędników Woyskowych	*To the honourable*
Do pomnieyszych Urzędników Cywilnych	*To the Right Worshipful, &c.*
Do osoby Prywatney	*To Mr. N.*
Do Jego Żony	*To Mrs N.*
Do Jego Córki	*To Miss.*

CZĘSC CZWARTA
O głoczasie.

1. Wyrazy dwuzgłoskowé utworzoné przez dodanie Zakończenia piérwotnym, maią pospolicie piérwszą zgłoskę długą *n. p. childish* dziecinny, *Kingdom* Królestwo, *acted* udziáłany, *toilsome* trudny, *lover* miłośnik, *scoffer* szydérca, *fairer* piękniéyszy, *foremost* náypiérwszy, *zealous* gorliwy, *fulness* Pełność, *godly* Boskim sposobem, *meekly* łaskawie.

2.

2. Dwuzgłoſkowé utworzoné przez dodanie piérwſzéy zgłoſki piérwotnym maią poſpolicie oſtatnią zgłoſkę długą. *n. p. to beget* rodzić, *to beſeem* przyſtoić, *to beſtow* dawać, darować.

3. Wyrazy dwuzgłoſkowé, które ſą imionami i ſłowami, będąc ſłowami, maią poſpolicie oſtatnią, a imionami piérwſzą, długą. *n. p. to deſcant* rozprawiać, *a deſcant* rozprawa, *to cement* ſpuſzczać, wiązać, *a cement* wapno rozrobioné, *to contract* czynić umowę, *a contract* umowa.

Prawidło to iednak ma wiele wyiątków. Chociaż bowiem ſłowa rzadko kiedy maią długą piérwſzą zgłoſkę, w imionach iednak dość częſto przedłuża ſię oſtatnia *n. p. delight* uciecha, *perfume* wonność.

4. Wſzyſtkié dwuzgłoſkowé kończące ſię na *y, our, aw, le, iſh, ck, ter, age, en, et,* maią piérwſzą długą *n. p. cranny* roſpadlina, *labour* praca, *favour* ſprzyiánie, *willow* wiérzba, *to wallow* tarzać ſię, *legible* czytelny, *theatre* teatr, *to banish* wygnać, *cambrick* batyſt, *caſock* Sutanna, *batter* mąka z iaiami i mlékiem rozbita, *courage* odwaga, *to faſten* przywiązać, przytwiérdzić, *quiet* ſpokoyny.

Wy-

Wyłącza się *to allow* przyiąć w rachunku, i maiące w drugiey dwie spółgłoski *n. p. disciple* uczeń.

5. Słowa dwuzgłoskowé kończące się na spółgłoskę i e końcowé, albo na dwie spółgłoski, albo na dwugłoskę, maią ostatnią długą *n. p. to compriſe* zawiérać, *to eſcape* wymknąć się, *to appeaſe* uspokoić, *to reveal* obiawić, *to attend* czekać.

6. Imiona dwuzgłoskowé kończące się na dwugłoskę maią pospolicie ostatnią długą *n. p. applauſe* pochwalenie.

Wyłączaią się kończące się na *ain n. p. certain* pewny, *mountain*, góra.

7. Trzyzgłoskowé utworzone przez dodanie Zakończenia, lub przydanie piérwszéy zgłoski, zachowuią iloczas piérwotnégo wyrazu. *n. p. lovelineſs* kochanność, *tenderneſs* uprzéymość, *Contemner* pogardziciel, *waggonner* podwodnik, *phiſical* fizyczny, *to beſpatter* bryzgać, *commending* polecaiący, *comenting* piszący przypisy, *aſſurance* upewnienie.

8. Trzyzgłoskowé kończące się na *ows, al, ion*, maią piérwszą długą *n. p. graciouſus*

przy-

przyiemny, *arduous* trudny, *capital* główny, *mention* wzmianka.

9. Trzyzgłoskowé kończącé ſię na *ce, ent, ate,* maią piérwſzą długą *n. p. countenance* ułożenie twarzy, *Continence* w ſtrzemięźliwość, *armament* uzbraianie, *imminent* naſtępuiący, *elegant* wyborny, *to propagate* rozkrzewiać.

Wyłączaią ſię pochodzącé od wyrazów dwuzgłoſkowych maiących oſtatnią długą, albo w ſrzedniéy zgłoſce maiącé Samogłoſkę przed dwóma ſpółgłoſkami *n. p. connivance* uleganie, *acquaintance* zaznaiomienie ſię, *to promulgate* rozgłaſzać.

10. Trzyzgłoſkowé kończącé ſię na *y* maią poſpolicie piérwſzą długą *n. p. liberty* wolność, *Victory* zwycięſtwo, *ſubſidy* pomoc.

11. Trzyzgłoſkowé kończącé ſię na *ude* maią poſpolicie piérwſzą długą *n. p. plenitude* pełność.

12. Trzyzgłoſkowé kończącé ſię na *ator* lub *atour:* tudzież maiącé w ſrzedniéy zgłoſce dwugłoſkę, lub Samogłoſkę przed dwiema ſpółgłoſkami maią przedoſtátnią długą *n. p. creator* twórca, *to endeavour* uſiłować, *domeſtick* domowy.

13. Trzyzgłoſkowé maiące oſtatnią długą, ſą albo z Francuſkiégo pochodzące, abo utworzoné przez dodanie iedney, lub dwóch zgłoſek uprzedzaiących zgłoſkę, w piérwotnym wyrazie długą. *n. p. to acquieſce* przeſtać, *repartee* odpowiedź żywa, *magazine* magazin, *immature* niedoyrzały, *to ever-charge* obciążać.

14. Trzyzgłoſkowé kończące ſię na *le* maią piérwſzą długą *n. p. amicable* przyiazny. Maiące iednak w drugiéy zgłoſce Samogłoſkę, przed dwóma ſpółgłoſkami maią ſrzednią długą, *n. p. Combuſtible* palny.

15. Wielozgłoſkowé, czyli więcéy iak trzyzgłoſkowé Zachowuią iloczas wyrazów piérwotnych, *n. p. arrogating* przywłaſzczaiący, *Continency* wſtrzemięźliwość, *incontinently* niewſtrzemięźliwie, *Commendable* Wárt zalety, *Communicableneſs* uczęſtniczenie ſię.

16. Wyrazy kończące ſię ná *ion, ator* maią przed oſtatnią długą *n. p. ſalvation* zbawienie, *perturbation* pomieſzanie, *concoction* ſtrawność, *dedicator* dédikuiący.

17 Wyrazy kończące ſię na *ous, ly,* maią trzecią od końca długą. *n. p. uxorious* żonaty, *voluptuous* roſkoſzny, *puſillanimity* małomyślność, *activity* dzielność.

Podaiąc té prawidła nie zapewniam o ich niemyłności: w każdym ięzyku Prawidła maią ſwé wyiątki. Praktyka i Słówniki, w których ſię znaczą zgłoſki długié, nauczą reſzty. Zakończę tę część Grammatyki krótką uwagą nad wiérſzopiſtwem Angielſkiém.

Anglicy w wiérszu zachowuią miarę. Ta u nich ieſt dwoiaka *jambus n. p. aloft* w góre, *create* utwarzać, i *Trocheus n.p. holy* Swięty, *lofty* wyſoki.

Miara jambiczna ſłuży wiérſzom cztérech zgłoſek. *n. p.*

Moſt good, moſt fair,
Or things as rare
To call you's loſt;
For all the coſt
Words can beſtow,
So poorly show.
Upon your praiſe
That all the ways,
Senſe hath comes short.

Albo sześciozgłoskowym. *n. p.*

In places far or', near,
Or famous, or obscure.
Where wholesom istheair,
Or where the most impure,
All times, and every where,
The muse is still in ure.
Drayton.

Albo ośmiu zgłoskowym. *n. p.*

And may at last my weary age
Find out the peaceful hermitage,
The hairy gown, and mossy cell,
Where I may sit, and nightli spell.
Ofevry star the sky does shew,
And ev'ry herb, that sips the dew.
Milton.

Albo dziesiąciozgłoskowym, który wiersz pospolicie używa się w Bohatyrskich dziełach i Tragediach. *n. p.*

Full in the midst of this created space,
Betwixt heav'n, earth, and skies, there stands a place.
Confining on all three, with triple bound;
Whence all things, though remote, are wiewd around,
And thither bring their undulating 'sound.
The palace of loud fame, her seat of pow'r;
Plac'd on the summit of a lofty tower;
A thousand winding entries long and wide
Receive of fresh reports a flowing tide.
A thousand crannies in the wall's are made;

Nor

Nor gate nor bars exclude the busy trade.
'Tis built of brass, the better to diffuse
The spreading sounds, and multiply the news;
Where echo's in repeated echo's play;
A mart for ever full, and open night and day.
Nor silence is within, nor voice express,
But a deaf noise of sounds that never cease;
Confus'd and chiding, like the hollow roar
Of tides, receding from th' insulted shore,
Or like the broken thunder, heard from far
When Jove to distance drives the rolling war.

Drayton.

The courts are fill'd with a tumultuous din
Of crowds, orisuing forth, or entring in:
A thorough-fare of news; where some devise
Things never heard, some mingle truth with lies;
The troubled air with empty sounds they beat,
Intent to hear, and eager to repeat.

Dryden.

We wszystkich tych miarach parzyste zgłoski powinné bydź długié, á każdy wiérsz w szczególności tém gładszy iest, iém to prawidło w nim ściśléy dopełnione.

Trocheus używany iest w wiérszach trzyzgłoskowych. *n. p.*

Here we may
Think and pray,
Before death:
Stops our breath:
Or her joys
Are but toys:

Pięciozgłoſkowych *n. p.*

In the days of old
Stories plainly told,
Lovers felt annoy.

Siedmiozgłoſkowych. *n. p.*

Faireſt piece of well-form'd earth
Urge not thus your haughty birth;

W tych wiérſzach nie parzyſté zgłoſki ſą długié.

Té to ſą miary, które téraz ſą w używaniu; náyużywańſzé ſą iednak wiérſze ſiedmio- oſmio- i dzieſięciozgłoſkowé.

Dawniéyſi Wiérſzopiſowie piſywali czaſem wiérſze dwunaſtozgłoſkowé, iak *Draytona Polyolbion.*

Of all the Cambrian Shires their heads thad
bear ſo high,
And farth'ſt ſurvey their ſoils with an ambi
tious eye,
Mervinia for her hills, as for their matcheleſs
crouds
The neareſt that are ſaid to kiſs the wandring
douds.
Eſpecial audience craves, offended with the
throng
That she of all the reſt neglected was ſo long;
Alledging for herſelf, when trough the Saxon's
pride
The godlike race of Brute to Severn's ſetting
ſide

Were

Were cruelly inforc'd, her mountains did relieve
Thoſe whom devouring war elſe every where did grieve
And when all Wales beſide (by fortune or by might)
Unto her ancient foe reſign'd her ancient right
A Conſtant maiden ſtill she only did remain,
The laſt her genuine laws which ſtoutly did retain.
And as each one is prais'd for her peculiar things;
So only she is rich, in mountains, meres and Springs,
And holds herſelf as great in her Superfluoſus waſte,
As others by her towns, and fruitfull tillage grac'd.

Albo cztérnaſto zgłoſkowé, iakié ſą w Homérze Chapmana.

And as the mind of ſuch a man, that hath a long way gone,
And either knoweth not his way, or elſe would let alone
His propos'd journey is diſtract.

Wiérſz dwónaſtozgłoſkowy zwany Alexandrine ieſt ieſzcze używany téraz do urozmaicenia wiérſzów Bohatyrſkich. *n. p.*

Waller was ſmoth, but Dryden taught to join.
The varying verſe the full reſounding line,
The long Majeſtich march, and energy divine.

Srzedniówka w tym wiérszu powinná bydź na szóstéy zgłosce.

Wiérsz cztérnastozgłoskowy podzielony iest téraz na pewny gatunek wiérsza lyrycznego, także na przemián ośmiozgłoskowy idzie z sześciozgłoskowym.

She to receive thy radiant name
Selects a w hitter space,
When all shall praise, and ev'ry lay
Devote a wreath to thee
That day, for come it will, that day
Shall I lament to see.

Maią ieszcze Anglicy inną Miarę barzo prędką i żywą, i dla tego bardzo używaną w pieśniach, w któréy trzecia zgłoska bywá długá. *n. p.*

May I govern my passions with absolute sway,
And grow wiser and better as life wears away

W tym gatunku wiérszy częstokroć zgłoská iedná piérwszéy miary opuszcza się; *n. p.*

Diogenes surly and proud,
I think not of Iris not Iris of me.

Wiérsze ieszcze Angielskié miewaią rym albo przekładany. *n. p.*

When terrible tempest assail us,
And mountainous billows affright,
Nor power, nor wealth can avail us,
But skilful industry steers right.

Albo

Albo nieprzekładany. *n. p.*

All nature is but art, un known to thee;
All chance, direction w hich thou canſt not See;
All diſtord, harmony not under ſtood.
All partial evil, univerſal good;
In ſpite of pride, in erring reaſon's ſpite,
One truth is clear, w hatever is, is right.
Pope.

Albo też bez żadnégo rymu. *n. p.*

Poor man! how happy once in thy firſt ſtate
When 'yet but warm from thy great Makers hand
He ſtamp'd thee with his image and well pleas'd
Smil'd on his laſt fair work-Then all was well.
Blair.

Wiérszopiſtwo Angielſkié naſtępuiącé ma wolności. 1. W przedimku *the* można opuścić przed ſamogłoſką *e* i piſać *th' n. p. th'Eternal*; czaſem też zamiáſt *to* piſze ſię *t'* przed ſamo głoſką *n.p: t' aceept* przyimowáć. 2. Dwié krótkié zgłoſki zbiiaią ſię w iedną *n.p. queſtion* pytanie, *ſpecial* ſzczególny. 3. Można ſkrócić wyráz opuſzczeniem krótkiéy Samogłoſki przed Spółgłoſką przedmówną łagodną *n. p. av'rice* łakomſtwo.

KONIEC GRAMMATYKI.

SŁOWNIK
Potrzebniéyszych wyrazów.

O Swiecie w powszechności	*Of the world in general*
Bóg	*God*
Jezus Chrystus	*Jesus Christ*
Duch Swięty	*The holy Ghost*
Tróyca Swięta	*The Trinity*
Twórca	*The Creator.*
Odkupiciel	*The Redeemer.*
Pocieszyciel	*The Comforter.*
Poświęciciel	*The Sanctifier.*
Marya Panna	*The Wirgin Mary.*
Ciało	*A body.*
Duch	*A spirit* or *a Ghost*
Niebo	*Heaven*
Chwała	*Glory.*
Błogosławieni	*The blessed*
Apostoł	*An apostle*
Piekło	*Hell*
Diabel	*The Devil*
Ogień	*Fire*
Ziemia	*The earth*
Woda	*The water.*
Morze	*The sea*
Niebo, obłoki	*The sky*
Gwiazda	*A star.*

Słońce

Słońce	*The ſun*
Xiężyc	*The moon.*
Pół mieſiąca	*Half moon*
Pełnia	*Full moon.*
Promienie ſłoneczne.	*The beams* or *rays of the ſun.*
Swiatło	*Light*
Ciemność	*Darkneſs*
Ciepło	*Heat*
Zimno	*Cold*
Wiatr	*The wind*
Wſchód	*The eaſt*
Zachód	*The weſt*
Południe	*The ſouth*
Północ	*The north.*
Pogoda	*Fair weather*
Chmura	*A Cloud*
Deſzcz	*Rain*
Grad	*Hail*
Snieg	*Snow*
Mróz	*Froſt.*
Odwilż	*Thaw*
Roſa	*The dew*
Mgła	*A fog* or *a miſt*
Srzon	*A hoar froſt*
Slizgawica	*A glazed froſt*
Burza	*A Storm*
Wichér	*A whirlwind*
Błyſkawica	*A flash of lightning*
Grzmot	*Thunder.*

Piorun	*A thunderbold*
Tęcza	*The rainbow*
Trzęsienie ziemi	*An earth quake*
Potop	*A deluge* or *a flood.*

O czasie || *Of time.*

Zdarzenie, sposobność,	*An opportunity, occasion*
Dzień	*The day*
Switanie	*Break of day*
Jutrzenka	*The dawn*
Wschód Słońca	*Sun-rising*
Noc	*The night*
Południe	*Noon*
Północ	*Midnight*
Ranek	*Morning.*
Wieczór	*Evening.*
Zachod słońca	*Sun-set*
Swięto	*A holiday* or *a festival.*
Dzień powszedny	*A work-day*
Dzisiáy	*To day*
Wczoráy	*Yesterday* (day.
Pozawczoráy	*The day before yester-*
Jutro	*To morrow* (row.
Po jutrze	*The day after to mor-*
Godzina	*An hour.*
Kwadrans	*A quarter of an hour.*
Tydzień	*A week*
Miesiąc	*A month*

Rok

Rok	*A year.*
Przestępny rok	*Leap-year*
Kwartał	*A quarter of a year.*
Wiek	*An age, a century*
Początek	*The beginning.*
Srzodek	*The middle.*
Koniec	*The end*
Poniedziałek	*Monday*
Wtorek	*Tuesday*
Srzoda	*Wednesday.*
Czwartek	*Thurs day.*
Piątek	*Friday*
Sobota	*Saturday*
Niedziela	*Sunday*
Styczéń	*January*
Luty	*February*
Kwiecień	*April*
Marzec	*March*
May	*May*
Czerwiec	*June*
Lipiec	*July*
Sierpień	*August*
Wrzesień	*September*
Pazdziérnik	*October*
Listopad	*November*
Grudzień	*December.*
Części roku	*The seasons of the year*
Wiosna	*The spring.*
Lato	*The Summer*
Jesień	*Autumn*

Zima

Zima	*Winter*
Nowy rok	*New year's day*
Niewiniątek	*Innocent's day*
Trzech Królów	*Twelfth day* or *the Epiphany.*
Gromniczna Nayś: Panna	*Candlemas.*
Zapuſty	*Shrove-tide*
Tłuſty Wtorek	*Shrove-tuesday*
Wielki poſt	*Lent*
Zwiaſtowanie Nayś: Panny	*Lady day in March*
Suchedni	*The ember weeks.*
Wielki tydzień	*Holy week*
Kwietna Niedziela	*Palm ſunday*
Wielki Piątek	*Good friday*
Wielkanoc	*Eaſter.*
Dzień wielkonocny.	*Eaſterday*
Przewodna niedziela	*Low Sunday*
Zielone świątki	*Whitſuntide*
Boże Ciało	*Corpus-Chriſte-day*
Swiętégo Jana	*Mid-Summer*
Wniebo wzięcie	*The aſſumption*
Swiętégo Michała	*Michaelmaſs*
Wſzyſtkich Swiętych	*All-ſaints*
Dzień zaduſzny	*All-ſouls*
Swiętégo Marcina	*Saint Martin's day*
Adwent	*Advent*
Bożé narodzenie	*Chriſtmas*
Wilia	*An eve*

Dzień poſtny	*A faſt-day, a fiſh-day*
Mięſny Dzień	*A fleſh-day*
Zniwo	*The harveſt*
Podbiéranie Winnic.	*The vintage*
Strzyża	*Shearing-time.*

O rodzaiu ludzkim.	*Of mankind.*

Człowiek	*A man.*
Niewiaſta	*A woman.*
Starzec	*An old man*
Baba	*An old woman.*
Młodzieniec	*A young man.*
Młoda niewiaſta	*A young Woman.*
Chłopie	*A batchelor,* or *boy.*
Dziewczyna	*A may* or *girl*
Dziecko	*A child,* or *infant*
Młodzieniaſzek	*A youth.*
Panna	*A maid,* or *Virgin.*
Karzeł	*Dwarf*
Dzieciństwo	*Childhood*
Młodość	*Youth*
Wiek męſki	*Manhood*
Starość	*Old age.*
Ciało	*The body*
Człowiek	*A member,* or *limb*
Głowa	*The head* (ad.
Przód głowy	*The fore part of the he-*
Tył głowy	*The hind part of the* *head.*

Wierzch

Wiérzch głowy	*The crown, or upper part of the head.*
Włosy	*The hair of the head*
Twarz	*The face*
Czoło	*The forhead*
Płeć, ciągi twarzy	*The features*
Oko	*The eye.*
Brwi	*The eye brow*
Powieka	*The eye - lid*
Zrzenica	*The eye - ball*
Kątek oka	*The corner of the eye*
Nos	*The nose*
Nozdrze	*The noſtrils*
Jagoda	*The cheek*
Dołek twarzy	*The dimple*
Warga	*The lip*
Wiérzchnia warga	*The upper lip*
Spodnia warga	*The under lip.*
Gęba	*The mouth*
Ząb	*A Tooth*
Oczné zęby	*The eye teeth.*
Trzonowé zęby	*The grinders*
Przednié zęby	*The fore teeth.*
Dziąſło	*The gum*
Szczęka	*The jaw.*
Podniebienie	*The palate of the mouth*
Paſzczęka	*The gullet*
Przechod oddechu	*The wind - pipe.*
Język	*The tonguc.*
Ucho	*The ear*

Skro-

Skronie	*The Temples.*
Podbrodek	*The chin*
Broda	*The beard*
Gardło	*The throat*
Łono	*The bosom*
Piérśi	*The breast*
Piérś białogłowska	*A breast, bubby,* or *pap.*
Koniec piérśi	*The nipple*
Plece	*The Shoulder*
Ramie	*The arm*
Prawé ramie	*The right arm*
Lewé ramie	*The left arm*
Pachwa	*The arm-pit*
Łokieć	*The elbow*
Spojenie ramienia z ręką	*The wrist*
Ręka	*The hand*
Prawá ręka	*The right hand*
Lewá ręka	*The left hand.*
Odlew	*The back of the hand*
Dołkowatość ręki	*The hollow of the hand*
Dłoń	*The palm of the hand.*
Palec	*The finger*
Przedni palec	*The fore-finger*
Wielki palec	*The thumb*
Staw	*A joint*
Staw zewnętrzny, węzeł	*A knuckle*
Paznokieć	*A nail*
Pięść	*The fist*

Brzuch	*The belly*
Pępek	*The navel*
Grzbiet	*The back*
Kość paciérzowa	*The back bone*
Bok	*The side*
Zebro	*A rib*
Biodra	*The waste*
Staw biodrowy	*The groin*
Łono, złączenie uda z brzuchem	*The hip*
Udo	*The thigh*
Kolano	*The knee*
Podkolanek	*The ham*
Goleń	*The leg.*
Łytka	*The calf of the leg*
Kość goleniowa	*The skin*
Kostka u nogi, młotek	*The Ancle*
Noga	*The foot*
Podeszwa u nogi	*The sole of the foot.*
Pięta	*The heel*
Palec u nogi	*A toe*
Skóra	*The Sking*
Piędź	*A span*
Kość	*A bone*
Szpik	*The marrow*
Mięso	*The flesh.*
Tłuszość	*The fat*
Zyła krwista	*A vein*
Otwory	*The pores*
Sucha żyła	*A sinew, or nerve*

Cza-

Czaſzka	*The ſcull*
Mózg	*The brain*
Zołądek	*The Stomach*
Wnętrzności	*The entrails*
Kiſzki, jelita	*The bowels*, or *guts*
Sérce	*The heart*
Płuce	*The lungs* or *lights*
Wątroba	*The liver.*
Sledziona	*The ſpleen*
Żołć	*The gall*
Pęchérz	*The bladder*
Mléko	*The milk*
Włoſy na całéy głowie	*The head of hair*
Wąſy	*The whiſkers*
Łza	*A tear*
Slina	*The ſpittle*
Brud głowy	*Dandriff.*
Smiéch	*Laughter*
Płacz	*Weeping*
Oddech	*The breath*
Jęczenie	*A groan*
Weſtchnienie	*A ſigh*
Kichanie	*Sneezing*
Czkawka	*The hiccough*
Rzygnienie	*A belch*
Otrętwienie	*Numbneſs*
Uſpienie	*A drowſineſs*
Czuwanie	*Watching*
Spanie	*Sleep*
Chrapanie	*Snoring.*

Sen,

Sen, roienie	*A dream*
Głos	*The voice*
Mowa	*Speech*
Szpetność	*Ugliness*
Pełność twarzy	*God, case*
Chudość	*Leonnes*
Zdrowie	*Heatth.*
Skład ciała	*The pith*, or *shape*
Mina	*The mien*
Pozór	*The look* or *air*
Chód	*The gait*
Trzymanie się, postawa	*The carriage*
Ruch, jest	*The action, or motion*
Wykrzywienie się	*A grimace* or *wry face*
Wydrzeźnianie	*Mouths*
Widzenie	*The sight*
Słuch	*Hearing*
Powonienie	*The smell*, or *Smelling*
Smakowanie	*The taste*
Dotykanie	*Feeling*
Brzmienie	*A sound*
Zapach	*A smell*
Swąd	*A stench* or *stink*
Smak	*A relish* or *taste*
Choroba	*A sickness* or *disease*
Niedomaganie	*A distemper* or *illness*
Wydrzeźniać się	*To make mouths*
Ból	*A pain* or *ache*
Ból głowy	*A head*

Ka-

Kaſzel	*A cough*
Zaziębienie	*A cold*
Chrapka	*Hoarſeneſs*
Spadnienie ięzyczka	*The Palate Down*
Oſpa	*The ſmall pox*
Odra, oſutka	*The meas les*
Duſza	*The ſoul*
Umyſł	*The mind*
Poięcie	*The under ſtanding*
Wola	*The will.*
Rozum	*The reaſon*
Zmyſł	*The Senſe*
Rozſądek	*Judgement*
Dowcip	*Wit*
Zywość	*Livelinoſs*
Ociężałość	*Dulneſs*
Zapomnienie	*Forgetfulneſs*
Umieiętność	*Stience*
Poznanie	*Knowledge*
Błąd	*A miſtaké*, or *error*
Miłość	*Love*
Boiaźń	*Fear*
Roſpacz	*Deſpair*
Smutek	*Sadneſs*
Nienawiść	*Hatred*
Zal	*Gries* or *Sorrow*
Wątpliwość	*A doubt*
Podeyrzenie	*A ſuſpicion*
Ządza	*A wish*
Wſtyd	*Shame*

Poufałość	*Confidence* or *truft*
Gniew	*Anger* or *wrath*
Miloſiérdzie	*Mercy.*

s

O ubiorze i rzeczach, które ſię noſzą około ſiebie	*Of doaths and thing carried about one.*

Odzienie	*A garment*
Ubranie całkowité	*A ſuit of cloaths*
Frak	*A coat.*
Kamizelka	*A waiſt coat.*
Léybik	*An under waiſt coat*
Spodnie	*The Breeches*
Rękawy	*The Sleeves*
Potrzebki	*The trimming*
Koronka	*Lace.*
Frędzle	*The fringe!*
Podſzewka	*The lining*
Guzik	*A button*
Dziurka na guzik	*A button hole*
Kieſzeń	*A pocket*
Kieſzonka na zegarek	*A fob*
Płaſzcz	*A cloack*
Sukna pokoiowa	*A night-gown*, or *morning-gown*
Koſzula	*A ſhirt* or *ſhift*
Mankietki	*Rufles*
Chuſtka	*A handkerchif*
Kapeluſz	*A hat.*

Cza-

Koſzula

Czapka	*A cap*
Czapka nocna	*A night cap*
Pączochy	*Stockings*
Podwiązki	*The garters*
Trzewiki	*The shoes*
Podeszwa u trzewika	*The sole of the shoe*
Sprzążki	*The buckles*
Pantofle	*Slippers*
Peruka	*A wig*
Rękawiczka	*A glove*
Rękawek	*A muff*
Grzebień	*A comb*
Miotełka	*A brush*
Palasz, Szpada	*A Sword*
But	*A boot*
Pierścień	*A ring*
Zegarek	*A watch*
Tabakiérka	*A snuff box*
Kieszka, worek	*A purse*
Sztuczczyk do zębów	*A Tooth picker*
Pokrowiee	*A case*
Okulary	*Spectacles*
Puillares	*A table-book*
Brzytew	*A razor*

O iedzeniu i piciu	*Of eating and drinking*
Pokarm, Zywności	*Food, victuals*
Sniadanie	*The break fast*
Obiad	*The dinner*

Pod-

Podwieczorek	*The afternoning*
Wieczérza	*The Supper*
Uczta, biesiada	*A feast, ro treat*
Gość zaprosżony	*A gueſt*
Chléb razowy	*Houſehold bread*
Chléb biały	*White bread*
Czarny chléb	*Brown bread*
Swieży chléb	*New bread*
Czérstwy chléb	*Stale bread*
Mąka	*Meal*
Ciasto	*Dough* or *paſte.*
Kwas	*Leaven*
Bułka	*A loaf*
Biszkokt	*Biſcuit*
Grzanka	*A toaſt*
Mięso	*Flesh*
Barszcz, Supa	*Soup* or *porridge*
Sztuka mięsa	*Boiled meat*
Pieczenia	*Roaſt meat*
Siekanka	*Minced mead*
Frikas	*A fricaſsy*
Sztufata	*Stewed mead*
Baranina	*Mutton*
Cielęcina	*Veal*
Wołowina	*Beef*
Baranek	*Lamb*
Swinina	*Pork*
Słonina	*Bacon*
Szynka	*Ham*
Polec słoniny	*A ſlitch of bacon*

Kiel.

Kielbasa	*A sau sage.*
Jątrznica	*Pudding*
Zwiérzyna	*Veniſon*
Paſztet	*A Pie*
Tort	*A tart*
Bulion	*A meſs of broth*
Kaſza	*Water - gruel*
Mléko	*Milk*
Maſło	*Butter*
Sér	*Cheeſe*
Jaie	*An egg.*
Sól	*Salt*
Oléy, Oliwa	*Oil*
Ocet	*Vinegar*
Muſztarda	*Muſtard*
Korzenie	*Spices*
Cukiér	*Sugar*
Pieprz	*Pipper*
Imbiér	*Ginger*
Cynammon	*Cinnamon*
Muſzkatowa Gałka	*Nutmeg*
Lukrecya	*Liquoriſh*
Konfitury	*Sweet meats*
Piérwſzé danie	*The firſt Courſe*
Drugié danie	*The ſecond Courſe.*
Napóy	*Drink*
Woda	*Water*
Piwo	*Beer*
Wino	*Wine*
Gruſzewnik	*Perry*

Jabłecznik	*Cyder*
Miod	*Mead*
Drożdże	*The dregs*
Szklanka	*A glaſs*
Łyk, przełknienie, hauſt,	*A draught*
Czwierć mięſa	*A quarter of meat*
Pieczenia z uda cielęcego	*A leg of veal*
Pieczenia nérkowa cielęca	*A fillet of veal*
Udziec ſkopowy	*A leg of mutton*
Łopatka ſkopowa	*A ſhoulder of mutton*
Srzotowa pieczenia	*A Shirt rib*
Kreſki cielęca	*The ſweet-bread of veal*
Skrzydła ptaſtwa	*Tge wings of a fowl*
Udka	*The legs*
Pączek	*A fritter*
Kołacz	*A cake*
Androt	*A wafer*
Sucharek, obarzanek	*A cracknel*
Siekanie	*A ſtuffing*
Zioberka kotlety	*Chops, cutlets*
Flaki	*Tripes guths.*

Stopnie pokrewieństwa	*Degrees of kindred*
Oyciec	*A father*
Matka	*A mother*

Kre-

Krewni	*The relations*
Dziecie	*A child*
Syn	*A ſon*
Córka	*A daughter*
Dziad	*The grand-father*
Babka	*The grand-mother*
Pradziad	*The great grant father*
Prababka	*The great grandmother*
Wnuk	*The grand-ſon*
Wnuczka	*The grand-daughter*
Brat	*A brother.*
Siostra	*A ſiſter*
Starszy Syn	*The eldeſt Son*
Starsza Córka	*The eldeſt daughter*
Naymłodszy Syn	*The youngeſt ſon*
Naymłodsza Córka	*The youn geſt daughter*
Bliznięta	*Twins*
Stryi	*A paternal uncle*
Ciotka	*An Aunt.*
Synowiec	*A nephew*
Synowica	*A niece*
Krewny	*A cruſin*
Krewny rodzony	*A coiuſin germain*
Przodkowie	*Anceſtors*
Potomność	*Poſterity*
Powinowaty	*A kins man*
Powinowata	*A kins-Woman*
Partya do ſzlubu	*A math*
Małżeństwo	*Wedlock, Matrymony*
Wesele	*Wedding*

Zaręczyny	*Betrothing, affiancing*
Oblubieniec	*The bridegroon*
Oblubienica	*The bride*
Posag	*A portion*
Mąż	*A Husband*
Zona	*A Wife*
Teść	*A Father-in-law*
Swiekra	*A Mother-in-law*
Szwagér	*A Brother-in-law*
Bratowa	*A Sister-in-law*
Zięc	*A Son-in-law*
Synowa	*A Daughter-in-law*
Oyczym	*A Step-father*
Macocha	*A Step-mother*
Pasiérżb	*A Step-son*
Pasiérżbica	*A Step-daughter*
Chrzest	*A Christening*
Kum	*A He-gossip*
Kuma	*A She-gossip*
Oyciec chrzesny	*A God-father*
Matka chrzesna	*A God-mother*
Syn chrzesny	*A God-son*
Córka chrzesna	*A God-daughter*
Dziedzic	*An Heir*
Dziedziczka	*An Heiress*
Dziedzictwo	*An inheritance*
Wdowiec	*A Widower*
Wdowa	*A Widow*
Opiekun	*A Guardian*
Sierota	*An Orphan*

Mamka	*A Wet nurse*
Spółhodowaniec	*A Foster child*
Sąsiad	*A Neighbour*
Towarzysz	*A Companion*
Gospodarz	*A Laud-lord*
Gospodyni	*A Landlady.*

Godności Kościelne i Swieckie	*Ecclesiastical and Temporal dignities.*
Papież	*The Pope*
Arcy-Biskup	*An Arch-Biskop*
Biskup	*A Biskop*
Kardynał	*A Cardinal*
Opat	*An Abbot*
Xiądz	*A Priest*
Dziekan	*A Dean*
Kanonik	*A Canon*
Proboszcz Paroch	*A Parson, Curate*
Diakon	*A Deacon*
Zakrystyan	*A Vestry keeper*
Cesarz	*An Emperor*
Cesarzowa	*An Empress*
Król, Królowa	*A King, a Queen*
Xiąże	*A Prince, Duke*
Xiężna	*A Princess, dutchess*
Arcy-Xiąże	*An Arch-Duke*
Arcy-Xiężna	*An Arch-dutchess*
Margrabia	*A Marquis*
Margrabini	*A Marchioness*

Hrabia	*An Earl, Count*
Hrabini	*A Counteſs*
Pod-Hrabia	*A Viſcount*
Baron	*A Baron*
Baronowa	*A Baroneſs*
Kawalér	*A Knight.*
Szlachcic	*A Squire, Gentleman*
Pan	*A Lord*
Pani	*A Lady*
Poſeł	*An Embaſſador*
Poſłowa	*An Embaſſadreſs*
Gubérnator Rządca	*A Governor*
Gubérnatorowa	*A Governeſs*
Parlament	*The Parliament*
Izba wyżſza	*The Houſe of lords*
Izba niżſza	*The Houſe of commons*
Kanclérz	*The Chancellor*
Sędzia	*A judge*
Piſarz	*A Notary*
Patron	*A Lawyer*
Plenipotent	*An Attorney*
Miſtrz	*A Hangman.*

O Kościele — *Of a church.*

Kościoł	*A Church*
Kaplica	*A Chappel*
Srzodek Kościoła	*The body of the Church*
Kaplice Kościelne	*Theisles of the Church*
Chór,	*The Choir*

Ol-

Ołtarz	*The Altar*
Ambona	*The Pulpit*
Pulpit	*The Readin*
Zakryſtya	*The Veſtry*
Chrzcielnica	*The Font.*
Organ	*The organ*
Dzwonnica	*A ſteeple*
Dzwón	*A bell*
Zegar	*A clock*
Cmentarz	*A church-yard*
Grob	*A grave*
Trumna	*A coffin*
Grzebanie	*A burial.*
Pogrzeb	*A funeral*
Obchod Pogrzebowy	*The obſeqies, funeral rites.*

O Kunſztach i Umiejętnościach.	*Of arts and ſciences.*

Sztuka, Kunſzt	*An Art*
Fizyka	*Natural Philoſophy*
Rzemioſło	*A trade*
Teologia	*Divinity*
Moralna nauka	*Ethicks*
Lekarſká nauka	*Phyſick*
Cyrulictwo	*Surgery*
Prawo	*Law*
Wiérſzopiſtwo	*Poetry*
Matematyka	*Mathematicks*

Algiebra	*Algebra*
Kompaſnictwo	*Dialling*
Miérnictwo	*Surveing*
Budownictwo	*Architecture.*
Chimia	*Chimiſtry*
Malarſtwo	*Painting*
Rzeźba	*Sculpture*
Druk	*Printing*
Fechmiſtrzoſtwo	*Fencing*
Piſanie	*Writing*
Jeźdzenie konno	*Riding the great horſe*
Tańcowanie	*Dancing*
Spiewanie	*Singing*
Teolog	*A divine*
Kaznodzieja	*A preacher*
Fizyk	*A natural Philoſopher*
Cyrulik	*A ſurgeon*
Prawnik	*A civilian*
Retor	*A rhetorician*
Latopiſarz	*A chronologer*
Rachmiſtrz	*An Arithmetician.*
Miérnicdy	*A Surveyor*
Budowniczy	*An Architect*
Inżynier	*An engineer*
Snycérz	*A carver, Statuary*
Drukarz	*A printer*
Fechmiſtrz	*A fencing maſter*
Uieźdźacz	*A riding master*
Tancmiſtrz	*A dancing Maſter*
Nauczyciel piſania	*A writing Maſter*

Na-

Nauczyciel szkoły	*A School maſter*
Podnauczyciel	*An usher in a ſchool.*
Uczeń	*A Scholar.*
Lekarz	*A Phyſician*
Skrzypak	*A fidler.*
Komediant	*A Player*
Szarlatan	*A Mount bank*
Mieſzczanin	*A citizen*
Uczący ſię rzemiosłá	*A prentice*
Kupiec	*A merchant*
Handlarz	*A trader*
Faktor	*A broker*
Kléynotnik	*A jeweller*
Kupiec kramny	*A Shop Keeper*
Kupiec drobiazgowy	*A Mercer*
Kupiec ſukienny	*A woolen draper*
Kupiec lniany	*A linnen drapev*
Kupiec jedwaby	*A ſilk man*
Konfiturnik	*A confectioner*
Korzennik	*A grocer*
Złotnik	*A gold - Smith*
Srebrnik	*A Selver - Smith*
Kapeluſznik rzemieślnik	*A hatter*
Kapeluſznik Kupiec	*A haberdasher of hats*
Kupiec wędrowny	*A hawker, pedlar.*
Kſięgarz	*A book - Seller*
Introligator	*A book - binder*
Papiérnik Kupiec	*A ſtationer*
Papiérnik rzemieślnik	*A paper - maker*

Balwierz	*A barber*
Perukarz	*A periwig maker*
Pieniężnik, Mincarz	*A coiner*
Kupiec żeláznych narzędzi	*An iron Monger*
Szklarz	*A glazier*
Kupiec na świéce łojowé	*A tallow chandler*
Kupiec na świéce woskowé	*A wax chandler*
Haftarz	*An embroiderer*
Kobiércznik	*An upholsterer*
Tandetnik	*A broker forold clotchs*
Rękawicznik	*A glover*
Praczka	*A washer woman.*
Kowal	*A Smith*
Slósarz	*A lock Smith*
Siodlarz	*A Saddler*
Krawiec	*A taylor*
Szwiec	*A shoe-maker*
Cieśla	*A carpenter*
Stolarz	*A joiner*
Mularz	*A brick-layer*
Gancarz	*A potter.*
Młynarz	*A miller*
Piekarz	*A baker*
Rzeźnik	*A butcher*
Piwowar	*A brewer*
Bednarz	*A cooper*
Furman	*A coachman*

Prze-

Przewoźnik	*A water man*
Tkacz	*A weaver*
Kuſznierz	*A ſkinner*
Garbarz	*A carrier*
Młót	*A hammer*
Młotek drewniany	*A mallet*
Obcęgi	*A pair o' pincers*
Swidér	*A wimble, gimblet*
Napielnik	*A file*
Piła	*A ſaw*
Kowadło	*An anvil*
Topor	*An ax*
Siekiéra	*A hatchet*
Hebel	*A plane*
Dłóto	*A chizzel*
Baralik	*A graver*
Nożyce	*A pair of ſhears*
Kielnia	*A trowel*
Klin	*A wedge*
Baba do wbiiania	*A rammer*
Ptalnik, kijanka	*A beetle*
Szydło	*An awl*
Gnyp	*A cutting knife*
Prawidło	*A laſt*
Pędzel	*A pencil*
Wioſło	*An oar.*
Kraie i Miaſta.	*Countries and cities.*
Stan	*A ſtate*

Królewſtwo	*A kingdom*
Rzeczpoſpolita	*A commonwealth*
Xięſtwo	*A principality, ɟukedom*
Hrabſtwo	*A county*
Margrabſtwo	*A marquiſate*
Baronia	*A barony*
Arcy-Biſkupſtwo	*An archbiſhoprick*
Biſkupſtwo	*A biſhoprick*
Dyecezya	*A dioceſe*
Wyſpa	*A iſland*
Portugalia	*Portugal*
Hiſzpania	*Spain*
Włochy	*ɟtaly*
Francya	*France*
Anglia	*England*
Szkocia	*Scotland*
Irlandia	*ɟreland*
Flandrya	*Flanders*
Niemcy	*Germany*
Dania	*Denmark*
Hollandia	*Holland*
Polſka	*Poland*
Szwecya	*Sweden*
Norwegia	*Norway*
Roſsya	*Ruſſia*
Turcya	*Turkey*
Węgry	*Hungary*
Czechy	*Bohemia*
Prusy	*Pruſsia*

Szay-

Szwáycary	*Switzerland*
Polak	*A Polander*
Anglik	*An Engliſhman*
Francuz	*A Frenchman*
Hiſzpan	*A ſpaniard*
Portugalczyk	*A Portugueſe*
Niemiec	*A German*
Holendér	*A Dutchman*
Nidérlandczyk	*A Fleming*
Szwed	*A Swede*
Duńczyk	*A Dane*
Szwáycar	*A Switzer*
Greczyn	*A Grecian*
Pruſsak	*A Pruſsian*
Moſkal	*A Ruſsian*
Londyn	*London*
Warſzawa	*Warſaw*
Paryż	*Paris*
Amſtèrdam	*Amſterdam*
Widen	*Vienna*
Madryd	*Madrid*
Rzym	*Rome.*

Rozmowy poſpolité	*Familiar forms of ſpeech*
O ſpotkaniu, przywitaniu záwiadomieniu ſię o zdrowiu przyiaciela.	*Of meeting, ſaluting and enquiring after onés friends health.*

Dzień dobry Mośpanie życzę WM. Panu dnia dobrégo	*Good morrow Sir Sir good morrow t' ye*
Jak się masz W. Pan	*How do you do*
Bardzo dobrze Bogu dzięki	*Very well, Sir, thank God*
Mocno się cieszę, że oglądam WM. Pana w dobrym zdowiu	*I am very glad to see you in good health*
A WacPan iak się masz	*An you sir how do yon do?*
Gotowym do oddania powinności moiey W. Panu	*Ready to pay my duty to you*
Jakże się Wmć Pan miał od étgo czasu, iakem miał ukontentowanie oglądać go?	*How have you done Since I had the pleasure to see you last?*
Cudnie dobrze	*As well as heart can wish*
Jak się Wmć Panu powodzi	*How is it with you*
Dość dobrze	*Pretty well*
Sérdecznie z tego kontent	*I am heartily glad of it*
Jéymość Wmć Pana zdroważ iest?	*Is your Lady in good health*
Troché niedomaga	*Sheis a litle out of order*
Dziwnie mię to martwi	*I am heartily concerned for it*

Cóż

Cóż iéy dolega?	*What s' the matter with her*
Uſtawicznie kaſzlu i chrząka	*She does nothing but Cough and ſpit*
Potrzeba żeby iéy krew puſzczono	*She muſt be let blood*
Delikatna ieſt	*She is tender*
Lekkié krwi upuſzczenie nomoże zaſzkodzić	*The letting of a little blood can not be hurtful*
Ma wziąść lekarſtwo jutro	*She is to take Phyſick to morrow*
Potrzeba ażeby miała baczność na ſiebie	*She muſt ſpare herſelf*
Moia Matka takoż niedomaga	*My mother is alſo indiſpoſed*
Dawnoż iuż zle ſię ma?	*How long has she been ill*
Nie bardzo dawno	*Not very long*
Biedna Dama ſtarzeć ſię poczyna	*The good Lady grows old*
Ma iuż bliſko lat ośmiudzieſiąt	*She is very near four ſcore*
Odwiedzę Wmć Pana dziſiéyſzégo wieczora	*I'll come and ſee you to night*
Będziemy radzi z Jégo towarzyſtwa	*We will be very glad of your company*
Nie omieſzkay	*Don't fail to come*
Bynáymniéy nie omieſzkam	*No no I will not fail*

Spu-

Spuſzczam ſię na W. Pana	*I depend upon you*
Do obaczyſka	*Farewel*
Sługa nayniżſzy W. Pana	*I am your moſt humble ſervant*
Oświadcz moią uniżoność Jmości	*Preſent my humble reſpects to your lady*
Pytaiąc ſię, odmawiaiąc, daiąc, dziękuiąc	*For aſking, refuſing, giving, thanking*
Proſzę, day mi	*Pray, give me*
Będzie to zawſze moiém ukontentowaniem obowiązać Wmć Pana	*It will always be a pleaſure to me to oblige you*
Spodziewam ſię że będę miał ſpoſobność wywdzięczenia ſię	*I hope I ſhall have an oportunity of making returns*
Z trudnością to W. Panu przyidzie	*That will give you too much trouble*
Bynaymniéy żartuieſz Wmć Pan	*Not at all, you jeſt*
Zawſtydzaſz mię W. Pan ſwoią ludzkością	*I am aſhamed of all your kindneſſes*
Doſyć że tego	*No more of that*
Zbytkuieſz Wmć Pan w ſwoiéy ludzkości	*You are very kind*
Jeſtem zupełnie Wmć Pana	*I am entirely yours.*

Po-

Powiadaiąc co, twierdząc, przecząc, zezwalaiąc	*For saying, affirming, denying, consenting*
Zapewniam Wmć Pana ſądzę że nie	*I assure you*
Mógłbym ſię założyć o co	*I think it is not*
Założęſię o co tylko Wmć Pan chceſz	*I could lay ſomething*
Idę wzakład że tak ieſt	*I'll lay any thing you plaſe*
Idę wzakład że nie	*I lay it is*
Na moié ſłowo	*I lay it is not*
Na móy honor iako żywo	*Upon my honeſt word*
Mówię w ſaméy rzeczy	*Upon my honour theres nothing in it*
Niedobrze czyniſz że temu wierzyſz	*I ſpeak in earneſt*
Niechże tak będzie	*You are in the wrong to belive it*
	Well, let it be ſo
Idąc, przychodząc	*Of going coming*
Słuchay chodź tu	*Heark, come hither*
Czego Wmć Pan chceſz	*What do you want*
Zkąd idzieſz	*Whence come you*
Idę od JPana *A.*	*I come from Mr. A.*
Dokąd idzieſz	*Where are you going*

Idę

Idę do Domu	*I am going home*
Tak że się śpieszysz	*Are you so much in a hurry?*
Tak iest, bo mam zabawę	*Yes for I have business*
Jużeś się zatchnoł	*You are quite out of breath*
już niemogę więcéy	*I am almost spent*
Wnidźmy do kafenhausu	*Let us get into this coffee house*
Nie mam czasu	*I have no time*
Dobrze więc ia mu będę towarzyszył do domu	*Well I'll wait on you home*
Przéydźmy przez tę ulicę	*Let us pass this way*
Przéyd'źmy raczéy tamtędy	*Let us rather go that way*
Niemogę zdążyc za WaćPanem	*I can not follow you*

O Czasie

Of time

Co za czas mamy?	*How is the weather?*
Zdaie się że czas będzie dobry	*It looks as if it would be fine weather*
Czas iest niestateczny i odmienny	*It is unsettled and changeable weather*
Co za godzina?	*What's a clock?*

Dopieró dwie biły.	*Two a clock ſtruch juſt now*
Obacz ſktóra godzina na twoim zegarku	*See what o' clock it is by your watch*
Nie idzie zatrzymał ſię	*It does not go, it is down*
Nakręć go	*Wind it up*
Stary to zegárek, ale ztem wſzytkiém dobrze ieſzcze idzie obacz na ſwoim	*Tis an old watch; but it goes right for all that, look at yours*
Sądził żeś, żeby tak było poźno	*Did you think, it was ſo late.*

Właściwości niektóre języka Angielſkiego

Men of abiect ſpirits	*Podłé duſze*
Abuſive language	*Oſtré wyrazy*
Feats of activity	*Wybiegi, wykręty*
Five all, ſix all	*Po pięciu, po ſześciu*
A bare ſuſpicion	*Proſte porozumienie*
A crew of beggars	*Motłoch żebraków*
Birth, right	*Prawo piérworodzeńſtwa*
A dry bob	*Odpowiedź ſucha*
Pore blind	*Krótkiégo wzroku*
By no means	*Koniecznie*
By all means	*Żadnym ſpoſobem*
At the common rate	*Poſpolitą ceną*
A thing of courſe	*Rzecz zwyczayna*

A pla-

A plain dealer	*Człowiek otwarty*
A false *or* double dealer	*Obłudny człowiek*
To be upon duty	*Bydź w fakcyi*
A two edged sword	*Miecz obosieczny*
An even number	*Liczba porzysta*
An even temper	*Umysł spokoyny, równy*
Every thing by itself	*Rzecz każdá osobna*
Idle expences	*Niepotrzebne wydatki*
A brazen face	*Bezczelnik*
With your favour	*Za pozwoleniem Wa: Pana*
A flash *or* an empty man	*Człowiek próżny*
Food and raiment	*Pożywienie i odzienie*
A formal man	*Ceremoniat*
And so forth	*Ztak daley*
A forward fruit	*Wczesny owoc*
Gewgaws	*Czaczki Bawidła*
To a hair	*Co do włoska*
Out of harms way	*Wybrnąc z niebespieczeństwa*
An old toothless hag	*Bez zębné babsko*
Headlong	*Głową náyprzod*
By hook or by crook	*Prawnie czy nie prawnie*
A man that cant take a jest	*Nie lubiący żartów*
Without ifs or ands	*Bez targu*

To

To take advantage of a thing	*Korzyſtać z czego*
To be accounted for	*Uchodzić za co*
Tobe of age	*Mieć lata*
To be under age	*Nie mieć lat*
To ſet agog	*Wzbudzać zazdrość*
To do amiſs	*Nie dobrze czynić*
To take amiſs	*Na złą ſtronę tłomaczyć*
To be at odds with one	*Kłócić ſię z kim*
To go backward and forward	*Idź wprzód i w tył*
To blaſt a mari's credit	*Oczernieć kogo*
To break one from a thing	*Odzwyczaić kogo od czego*
To bring one in guilty	*Ogłoſić kogo winnym*
To bring a thing to paſs	*Wykonać co*
To be by, To ſtand by	*Bydź przytomnym*
To caſt lots	*Rzucać na los*
To come out witha dry jeſt	*Zartować niezgrabnie*

Jeſt ich nierównie więcey, których używanie nauczy.

PRZYSŁOWIA ANGIELSKIE.

A little pod. is ſoon hot	*Głupi lada czém ſię obraża*

A fool's bolt is soon shot	*Głupi w krótce się wygada*
A safe conscience makes a sound sleep	*Dobrze ten śpi, kogo sumnienie nie gryzie*
A friend in court is better than a penny in the purse	*Lepszy przyiaciel iak złoto*
A man may buy gold to dear	*Staranie się o maiątek więcéy czasem waży, niż to, co zyskuiemy*
An old dog barks not in vain	*Starzy chcą, aby ich młodzi słuchali*
A good tongue is a good weapon	*Wymowa więcéy czasem waży iak przymus*
A lazy youth a lousy age	*Kto z młodu niechluiem większym będzie na starość*
A man or a mouse	*Albo wszytko, albo nic*
Boys will have toys	*Potrzeba bawideł dla dzieci*
Be a friend to one, and an enemy to none	*Jednego miéy przyiacielem, a nieprzyiacielem nikogo*
Better lose a jest than a friend	*Lepiéy zamilczeć iakié dowcipné słowo, iak stracić przyiaciela*
Children are poor men's riches	*Dzieci są bogactwem ubogich*
Claw me, claw thee	*Oszuść oszusta podchodzi*

Di-

Discreat women have neither eyes nor ears	*Rozsądné kobiety niemaią ani oczu ani uszu*
Dirty water will quench fire	*Wszytko zda się w potrzebie*
Every man thinks his own geese swans	*Każda liszka swoy ogon chwali*
Fat paunches make lean pates	*Wielki brzuch a głowa mała*
First deserve, and then desire	*Wprzód zasłuż, potém proś*
Give a thing and take a thing	*Darmo nic*
He that looks not before, finds himself behind	*Kto nie postępuie, ustępuie*
He mends like sour ale in summer	*Z Kapitaństwa na kapralstwo*
He who promises and delays loses his thanks	*Nie pozyskuie wdzięczności, kto nie rychło daie*
He that blows in the dust will fill his eyes	*Wdaie się w niebezpieczeństwo, kto się wdaie w kłótnie*
He is like chip in porridge	*Stoi, iak słup*
In too much discourse truth is lost	*W wielomówstwie nie obéydzie się bez kłamstwa*
Ill news come a pace	*Złe wieści prędko dochodzą*

Leſs of your cuorteſy and more of your purſe	*Mniéy ukłonów więcéy pieniędzy*
Meaſure is treaſure	*Wſzytko powinno mieć ſwoie mieyſce*
Might overcomes right	*Kto dużſzy, ten lepſzy*
No ſtory without a ſtickler	*Niemaſz tak nie podobney rzeczy, któréy kto nie uwierzył*
One ſtory is good, till another be told	*Każdy mówi na ſwoią ſtronę*
There is no alchymy like ſaving	*Oſzczędność ieſt ſkarbem náywiękſzym*
To a crazy ſhip all winds are contrary	*Dziwacznemu umyſłowi wſzytko ſię nie podoba*
The hardeſt ſtep is over treſhold	*Początek każdéy rzeczy ieſt náytrudniéyſzy*
The ſubiects loveis the kings life guard	*Miłość ludu ieſt beſpieczeńſtwem Królów*
The ſubiects riches is the kings power	*Mocą Królów ſą bogactwa poddanych*
Talk is talk, bad money buys land	*Za ſłowa nic nie doſtać*
The beggar may ſing before a thief	*Goły ſię rozboiu nie boi*
Vaunters and liars are near a kin	*Chlubni z kłamcami ſą w pokrewieńſtwie*

VARIOUS LETTERS

Letter from a Brotherto his Sister

DEAR SISTER

I muſt acquaint you how unkind' tis taken by every body here, that we ſo ſeldom hear from you; my Mother, in particular is not a little displeas'd, and Says you are a very negligent Girl; my Aunt is of the ſame opinion, and none but myſelf endevours to find excuſes for you; but I beg you will give me that trouble no more, and for the future, take care to deſerve no rebuke, which you may eaſily do, by writing ſoon and often. You are very ſenſible how dear you are to us all, think then with yourſelf, whether it be right to omit giving us the ſatisfaction that abſence affords to real Friends, which is often to hear from one another.

Our beſt Reſpects Mr. and Mrs. Her - and Compliments to all Friend,

From your very Affectionate
Brother T. C.

ANSWER

Dear Brother,

I'll not ſet about finding Excuſes, but own my fault, and thank you for your kind reproof! and in return, I promiſe you never

to be guilty of the like again: I write this immediately on the receipt of yours, to beg my Mamás pardon, which you, I know can procure; as alſo my Aunt's, on this my Promiſe of Amendment. I hope you will continue to excuſe all my little omiſsions, and be aſsured, I am never ſo forget full of myſelf, as to neglect my Duty deſignedly. I ſhall certainly write to Mama by next Poſt; this is juſt going, which obliges me to concſude with my Duty to Dear Mama, and ſincere Reſpects to all Friends.

Your ever affectionate.

Siſter. M. C.

To a correſpondent

SIR

I have received yours of the fifth of February laſt, with your Invoice and Bill of Lading incloſed. I ſhall remit you by the next Poſt a 100 p. Bank Note, and beg the favour of you to ſend me by John Hill, our Carrier, per firſt Opportunity, ten pieces of ſuperfine Black Cloth, at about 15. ſh, a yard and 30. pieces of Holland, about 3. ſh. or 3ſh. 6. d. per yard, as your judgment ſhall direct. you I remain.

SIR

S I R

Your most humble servant,

P. G.

London the 1. st of April 1787.

The Correspodents Answer.

S I R.

Yours of the 20th. instant, lies now before me; as also another of the 30. with a Bill, of 150. p. which is paid, and placed to your account. I have this day, according to your order, sent the black cloth and Holland, and doubt not but they will please you at the price in the in voice here inclosed.

If you wantany thing farther, please to command.

I am

S I R.

Your most obedient Servant.

B.B.

To Mr. J. B. at London.

S I R

In answer to your favour of the 2. instant, this serves to acquaint you, that I have received the 10. pieces of Manchester Vel

vet, number'd and marked B.B. No. 7. as ſoon as I have open'd them, I ſhall acquaint you how I find the quality, and omit no opportunity to diſpoſe of them to your beſt advantage; but as the preſent war makes a great ſcarcity of money, I am afrait it may occaſion ſome delay in the ſelling of them! however you ſhall be adviſed of the Succeſs.

The Bill of Exchange on Mr. J. L. for 100. p. of which I have acquainted you the acceptance, was written off to me in due time! and I have credited you in your account current for *** with the Agio of the Bank at $4\frac{1}{4}$ pr. ct. pleaſe to make me debtor on your ſide alſo, that our accounts may agree.

There is no furher alteration in Trade for the preſent. I refer to the incloſed price courant; in caſe you ſhould find any thing in it to your liking, I ſhall be glad to receive your orders and obſerve them punctually. Mean while I remain with much eſteem.

SIR &c.

LETTER

From a Tradeſman, in London, to his Correſpondent, begging the Favour of a ſpeedy adjuſtment of accounts.

SIR

SIR.

An unfore ſeen accident obliges me to beg of you, to ſettle the accounts ſtanding between us. We have had Dealings together long enough I hope, to be free with one another on any emergent occaſion. Had I a friend in Town on whoſe aſsyſtance I could ſo ſafely depend, I would not have applied to you: however if diſcharging the whole will be the leaſt prejudice to your affairs, the remittance of forty poudns, or ſuch other part as you ſhal think proper, will be of a ſingular ſervice to me at this eritical Conjuncture and lay a particular obligation on.

SIR.

Your moſt humble ſervant.

Anſwer To The Former.

SIR.

I am very ſenſible ſome exigence more than ordinary muſt have occaſioned the demaind you made; and am therefore ſincerely glad that it lies in my power to your exſpectation, without any farther application. Our carrier ſets out next Wednesday; and I ſhall order to deliver you a Bank Note for Fourſcore pounds. As to the reſidue it

ſhall be paid you within a fortnight, at farthest; at which time I propoſe to give you a freſh order, and commence a new Debt. I ſhall let you know what credit I expect, and take care to make you punctual payment.

I am

SIR &c.

Amſterd. April 2d. 1787.

SIR.

Your favour of the 23d. of laſt month I receiv'd, as alſo a Bill of Loading for 150 Barrels of Rice and 100 Bags of coffee, which you have been ſo kind as to conſign to me for ſale; you may depend I ſhall endeavour to diſpoſe of them to your beſt advantage Both theſe articles are of very good ſale here at preſent, therefore I doubt not but you will find encouragement to ſend me more os them. According to your order I have got inſurance on the ſaid goods, on Board the phaenix Cap. Thomas Catanach From Cowes to this place. To the amount of*** the premium I paid ad 4. per ct. as you will find in the account here in cloſed, the whole with Commiſsion and other charges amounting to F- which pleaſe to noté accordingly.

In expectation of the ſpeedy & ſafe arri-

val

val of the Veſsel, I remain with much eſteem.

S I R &c.

Rotterdam 4. Mai 1787.

S I R

Laſt night three mails arriv'd From your ſide, which brought me your eſteem'd Favour of the 30th. of laſt month. Your Draught on Mr. Jolin. Young of Norwich For F. 350. is accepted, and ſhall be duly paid, as I have his order concerning the ſame. According to your deſire, I remit you here incloſed, For account of the ſaid gentleman a Bill For F. 250. on Mr. Peter Iohnſon of this Date, at two Uſances. Pleaſe to do the need Ful whith the ſame, and when paid give our ſaid Friend credit For the amount. Having no more to add, I remain.

S I R &c.

ESOP'S FABLES.

Fab. I.

A Cock and the Precious Stone.

A dunghill cock Scratching in Heap of Dirt eſpy ed a Precious ſtone on which caſting a ſcornfulf Eye, what a glittering Thing, ſaid he, rn art thon Had a Jeweller, who knew thy Value, been ſo happy to find thee, he would have rejoyſed. For thou mighteſt have made him rich Bout ſince thou

art

art of no Benefit come. I despise thee, and should rather have found a Grain of Barley, than all the sparkling Gems in the World.

MORAL.

By this Precious stone may be meant Wisdom and Arts, and by the Dunghill-Cock an Ignorant Man, who has no Love For Knowledge, because he understands not its Value.

Fab. II.

The Hart, the sheep and the Wolf.

A Hart claimed of a sheep n Measure of Corn she owed him and brought a Wolf to justify his Demand. Tho' the sheep was innocent of the thing, yest being affrighted at thd Presence of the Wolf, she readily acknowledged the Debt and proposed a Day for Payment. At the prefixed Time the Hart came For his Corn, but the sheep denied what she before had owned; and excused herself, alledging, she had done it for Fear of the Wolf, her Capital Enemy; and that Promises so extorted by Force, ought not to be kept.

MORAL.

Fraud should be repaid with Fraud; and he who studies to heat others, must not, wonder when paid with his own Coin.

Fab.

Fab. 3.

The Parrot and the Cat.

A Man that had bought a Porrot, brought it home, and put it into a Cage, where, according to its Cuſtom, it began to talkand ſing pleasantly. Which the Cat obſerving, aſked, What art thou? and whence cameſt thou? I am Bird, anſwered the Parrot, my Maſter bought to Day, and juſt now brought me in hither, O thou bold Creature! ſaid the cat, that being but newly come within theſe doors, haſt the Impudence so make ſo loud a Noiſe. When I that have been born and bred within this Houſe, beginning but to call on this Manner, my Maſter, and Misreſs are ſo Far From ſuffering me to go on, that, they ſet the whole Family about my Ears, to the very Hazard of my Life, whilst thou thus confidently makeſt a Bawling and Feareſt no Contradiction. By your Favour, Miſtreſs Puſs, replied the parrot, my Voice is not ſo ungrateful to my Maſters Ears, as yours.

MORAL.

Againſt Fooliſh men, making improper Compariſons.

Fab. 4.

The Fly that was drowned.

When a Fly, that had Faln into a pot of Broth

Broth, perceived she must inevitably be drowned, having spent her strength with Struggling to get out; since, said she with an undisturbed Look, I have drank with so much Gouſt, Feasted so plenti fully and bathed myself with such Delight, I can Freely leave this unquiet World, and dye contented.

MORAL

A prudent man suffers that patiently, which he cannot avoid.

Fab. 5.

The Mice and the Cat.

The Mice seeing from their Peep Hole a Cat Sit in a Room with a grave Countenance, and Eyes fixed on the ground, said amongst them selves, surely, this Creature cannot be so fierce as she is reported. For that modest look plainly shews her to be of a sweet and harmless Temper, and that she should rather be inclined to Devotion than cruelty; what ill Character soever we may conceive of her. I'll sally out, said one of them, and discourse her, to try if I cannot on your Behalves, contract with her, a League of Friendship. To which noble Adventure they all encouraging him he boldly went out. But as he was advancing towards the Cat, she turning that Way espy'd him, and leaping on him quickly devoured him. When the Rest of the Mice

ce beheld the ſad Cataſtrophe of their Ambaſsador, they in an Affright with drew, and durſt no more venture out of their Sanctuary.

MORAL

Men are not to be judged by their Looks but by their actions. For many times ravenous Wolves are concealed under sheeps Cloathing.

FINIS.

BJ
C

Biblioteka Jagiellońska
stdr0015785